

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 25.— Din
za inozemstvo 40.—
neobvezno

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravišstvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 4 in 54. Telef. št. 36.

Podružnici:

Maribor, Barvarska ul. 1.
Celje, Aleksandrova c.Račun pri pošti, čekov
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 12. januarja.

Z večerajšjo nedeljo je pričela zadnja odločilna faza volilnega boja. Jutri poteče rok za vlaganje list in danes štiri tečne bo nova Narodna skupščina že izbrana. Bojni nastop strank in stranke je izvršen.

V vsej državi stopa v volitve velika fronta Narodnega bloka. V volilnih okrožjih, ki so izpostavljena posebnemu navalu separatističnih struj, sta obe koalirani stranki skoraj povsod postavili enotne liste. V izjemnih slučajih so sicer ambicije poedincev izigrale odlično voljo vrhovnega odbora Narodnega bloka v Beogradu, toda volja treznih domoljubnih volivcev hote pogreške popravila ter ljudji, ki svojih osebnih strasti niso mogli podrediti splošnim interesom naroda in države na dan volitev obsodila, kakor zasluži. Tam, kjer skupne liste niso bile potrebne, nastopajo samostojni demokrati in radikalci sicer ločeno, toda v medsebojni solidarnosti in v prijateljskem sporazumevanju. Tako je zagotovljen velik uspeh velikega dela: Narodni blok bo izvajal pri volitvah sijajno zmago in poznavalci razmer iz opozicijskih vrst na povprečje 170 do 180 mandatov. Borbenost in energija v lastnih vrstah Narodnega bloka se nadeja še mnogo lepših uspehov. Nad vse gotovo in razveselljivo dejstvo pa je danes, da dobimo v Narodni skupščini veliko in trdno narodno večino in da bo tudi naša država po tolikih letih notranjega kolebanja deležna stalne vlade, trajnega režima, ki bo po točno določenem programu se lotil velike naloge, da končno izpelje našo državo iz upravnega in gospodarskega nerada.

Poročila, ki prihajajo od vseh strani države, potrjujejo, da je ljudstvo dobro razumelo pomen sedanjege apel na narod. Gre za trezno gospodarsko delo in konec mora biti neplodnemu političnemu prepiru o državopravnih vprašanjih, konec zločinu, ki mu hujškanju plemena proti plemenu, konec spekulacij na kaos in nered. V srbskem delu naroda se ogromna večina volivcev opredeljuje za obe stranki Narodnega bloka. Davidovičeva frakcija bo strla v prah, zemljoradnikom proti popolni polom in po zanesljivih vesteh niti njih voditelj Lazić ne bo več izvoljen. V Bosni izgnan gosp. Spaho svoje muslimanske privrženke, ki bodo po velikem delu se odločili za Narodni blok. Klerikalci si tam niti liste ne upajo postaviti, radičevci bodo menda ostali doma. V Dalmaciji bo večina mandatov pripadla Narodnemu bloku, ravnotako v Vojvodini. Znamenit obrat se pojavlja na Hrvaškem: radičevske mase zapuščajo republikanski tabor ter trumoma prehajajo v državno in narodno fronto. V najbolj zaženem radičevskem okrožju, v varaždinskem, so se v nedeljo vršili veliki shodi JDS, katerih se je udeležilo na tisoče ljudi!

Povsod se vedno jasneje izražava razporeditev naroda v dve fronti: na eni strani ogromna sklenjena vrsta za pozitivni program Narodnega bloka, na drugi strani razbita, demoralizirana četa raznih opozicijskih frakcij, katerih volitvi le s težavo prikrivajo svoj obup in brezumnost svojega položaja. Za dobo štirih let je današnja opozicija obsedena na suh kruh. Ta doba bo strla separatizem in pokopala demagogijo. Oblikarji in demagogi se pokažejo narodu v svoji pravi podobi: kot razkrinkani afaristi in politični berači. Ljudstvo instinktivno čuti, da je njihova katastrofa neizogibna. V tem srozanju volitev pade pogum, jih začenja borbenost, oni izgnanijo korajžje, odprto stoniti pred narod. Zavili so se v zemljo, kakor krti in tajno, nevidno, da bi se jih ne moglo kontrolirati, da bi se ne moglo takoj popraviti njihovih laži. Glavni korosine novo vzblilega uranja človeških mas, da končno le nastane doba zdravejših razmer.

Tušen primer takega desneradnega početja nam nudi SLS. Njeni kandidati se skoraj nikjer ne upajo pojaviti na javnih shodih. Le v tajnih konvencijah ženejo ljudstvo ter pripovedujejo ljudem porostasne bajke, z namenom, da podžreže najnižje politične instinkte. Na perfiden način klerikalno česnovitje truje srce in razum naravnega ljudstva in medtem, ko neprestano kriči o zatiranju svobode, zlorablja svobodo v takem obsegu, da bi v zavlačevanju države tuda nest državne avtoritete že davno bila niti takimi hujškati doprinesla dokaz, da svoboda nikomur ne daje pravice sponkoparati temelje rola in same države. Volilna taktika SLS je najhujši dokaz, da klerikalizem dobro čuti slabosti svoje pozicije. Dejstvo je, da tudi naše volilno tako na

Zagrebski senat ukinil preiskavo proti dr. Mačku in tovarišem

RADIĆ OSTANE ŠE DALJE V ZAPORU. — OBTOŽBENI MATERIAL SE NI V CELOTI PROUČEN, ZATO SE BO S PREISKAVO PROTI RADIĆU UGOTOVILA TUDI KRIVDA OSTALIH ARETIRANCEV.

Zagreb, 12. januarja. r. Danes dopoldne so posebne izdaje listov raznesle vest, da se »Radić in tovariši« na osnovi zaključka kr. sodbenega stola izpustijo iz preiskovalnega zapora; alarmantna novica se je kakor običajno izkazala za pretrano. Resnica je le, da je senat sodbenega stola po tridnevni posvetovanji večeraj zaključil, da dr. Mačka, Predavca, dr. Krnjevića in obih Kušutičev sicer ne štiti imuniteta, da pa na podlagi dosevanih dokazov ni utemeljenega suma subektivne krivde in da se omenjena petorica mora izpustiti iz preiskovalnega zapora. (O Radiću senat tozadevno ni sklepil!)

Senat je sklenil:

1.) Odbija se pritožba Stjepana Radića in tovarišev, da bi bila kršena njihova poslanska imuniteta vobče, imuniteta dr. Vladimira Mačka kot podpredsednika Narodne skupščine in Državnega odbora pa še posebej.

2.) Uvažuje se pritožba dr. Vladimira Mačka, dr. Stjepana Kušutića, dr. Jurja Krnjevića, Josipa Predavca in inž. Avgusta Kušutića, da nista utemeljena predlog državnega pravdnika in odlok preiskovalnega sodnika, da se proti navedenim prevede preiskava radi zločinov iz člena 1., točke 1., 2. in 5. Zakona o zaščiti države; ker jih teži suma, da so vstopili v III. komunistično internacijsko s ciljem popolne narodne in politične neodvisnosti hrvatskega naroda, za katerega da se bo HRSS v skrajnem slučaju lotila revolucije. Zbog tega se kazenski postop-

pek proti navedenim ustavlja.

3.) Uvažuje se pritožba navedene petorice proti odreditvi preiskovalnega zapora.

4.) Odloča se, da se ne more uvaževati predlog kr. državnega pravdnika, po katerem naj bi se proti navedeni petorici v zmislu § 84. k. pr. r. uvedla preiskava radi suma, da so vodili organizirano propagando, nai se vojni obvezni ki ne odzivajo vojaškim dolžnostim, ter propagando proti ustanovi vojske, kar bi značilo zločin člena 1., točke 4. zakona v zaščiti države; zato se zakoniti postopek proti petorici ustavlja.

5.) Odloča se v zmislu § 10. poslovnega reda za kaz. sodišča, da se Stjepan Radić in zaprti. Petorica vseeno se ostane v zaporu, dokler banski stol ne reši pritožbe državnega pravdnika, ki ugovarja sklepom senata, in pritožbe dr. Trumbića, ki zahteva tudi za Radića ukinitve preiskovalnega zapora. Pritožbi bosta rešeni najkasneje tokom treh dni, toda Radić nikakor ne bo izpuščen, ker je material proti njemu tako obsežen, konkretno in porazen, da se bo preiskava vrlo zavlekla.

Kaj pravijo v Beogradu

POROČILO O STALIŠČU SODIŠČA. — RADIĆEVI KOMPANJONI NISO NIČ VEDELI, KAJ RADIĆ DELA. — KOMUNIKE NOTRANJEGA MINISTRSIVA.

Beograd, 12. januarja. p. Vlada je dobila poročilo iz Zagreba, da je pravniško stališče glede sklepa sodnega stola sledeče: Kar se tiče aretiranja Radića se je sprejelo samo prehodno rešenje o njegovem protestu glede poslanske imunitete. Sodišče je njegov protest zavrnilo, ker smatra, da je imuniteta ugnela z razpustom skupščine. Šele ko bo to vprašanje končno rešeno (Radić se je namreč pritožil) bo sodišče vzelo v pretes opravilo Radićeve aretacije. Ker se tiče aretacije ostalih članov vojske HRSS, so le ti izjavili, da sploh niso vedeli o tem, kaj je Radić delal in da tudi niso vedeli v kakih zvezi je seljška internacionala s tretjo internacionalo. Sodišče je smatralo, da za te člane vodstva HRSS, iz aktov dosejanih na polju dokaz ter je vsled tega sklenilo, da se njihova aretacija razveljavi. Proti temu je vložil pritožbo državni pravdnik.

Nocoj je ministrstvo za notranje stvari izdalo nastopni uradni komunikat:

Sodni stol v Zagrebu je sklenil, da se izpustijo vsi člani vodstva HRSS razen Radića, ker njihova krivda ni dognana. Sodišče je smatralo, da se mora njihova krivda posebej preiskati, posebno od krivde in dela Radićevega. Radić sam dosejati sodišču ni dal nobenega odgovora, ki bi bil v zvezi s krivdo in delovanjem ostalih obtožencev. Vendar pa je po dosejanih poizvedovanju o Radićevih krivdah nedvomno dokazano aktivno in intelektualno sodelovanje ostalih aretiranih članov vodstva HRSS v Radićevem delu. V tem oziru je še mnogo absolutno avtentičnega materiala v rokah policije, ki se bo izročil sodišču. Ta material se je našel deloma v žepih Radićevih skrivancev, deloma v arhivu stranke. Zato je sodni sklep o izpustitvi nedvomno preuranjen. Državni pravdnik v Zagrebu je proti tej rešitvi vložil pritožbo na banski stol. Do rešitve banskega stola ostanejo aretiranci dalje v zaporu.

Važni sklepi ministrskega sveta

PONOVA ODOBRITEV INVALIDSKEGA KREDITA — ZA ARTILJERJSKE DELAVNICE V LJUBLJANI. — PROTI KLERIKALNI MUJŠKARIJAM.

Beograd, 12. januarja. p. Nocoj od 18. do 21.15 je bila se a ministrskega sveta. Najprej se je ponovno odobril kredit 100 milijonov dinarjev za invalide. Glavna kontrola je kakor znano na prvi sklep odklonila vizum, vsled česar je morala vlada drugič sklepati, da more denar izdati tudi brez kontrole.

Vlada je odobrila naknadni kredit za artiljerijske delavnice v Ljubljani. Ministrski svet je ponovno sklenil, da se ta kredit izplača na temelju čl. 141. zakona o državnem računovodstvu.

Nato je vlada obširno razpravljala o političnem položaju ter so bila prečitana poročila, ki so došla iz Zagreba. Pre-

ivno ljudstvo pričanja obračati od politike, ki ga je pet let krmila z obljubami in frazami, pri tem ga pa pustila gospodarsko propadati.

Na žalost so se pri nas organizirale cele družbe političnih spekulantov, ki bi hotele delati profite na račun iztreženja, ki se pojavlja v masah slovenskih volivcev. Kakor gobe ob dežju se množijo pri nas kandidatne liste. Maribor jih ima že čeli tucat, pa tudi Ljubljani se obeta »dostojno« številno... Pri nas zadostuje že, da imaš svoje omizje, ki odobrava tvoje »posebne« nazore, pa že lahko vložiš svojo posebno listo. In ne samo to! Tudi smeš računati, da ti bo najmanj par sto modrih Slovencev nasešlo ter poklonilo svoje specifično zaupanje in svoje krogljice. Zal se ta zločinska nevladna organizacija pojavlja baš na strani onih, ki bi prelevsem morali imeti razumevanja za velik proces iztreženja slovenskega ljudstva in bi bili dolžni vse storiti, da prehod slovenskih volivcev v narodno in držav-

no fronto pospešujejo, ne pa zadržujejo in ovirajo!

Tudi pri nas je tako, da so vse postranske kandidate v sedanji odločilni borbi v svojem efektu le pomožni eksperimenti v prilog obupno se branečemu klerikalizmu. Le dva nasprotnika si stojita v Sloveniji nasproti: Narodni blok, ki hoče ozdravljeno državo in klerikalna stranka, katere eksistenčni interes je, da Jugoslavija ne pride do reda in mira. Vse drugo je sedaj postranska stvar. Razna stanovska, socialna, osebna gesla morejo le kvariti jasnost odločitve, od katere so končno ona sama odvisna. Mi se trdno nadejamo, da ljudstvo tem spekulacijam ne bo nasešlo. Ono je treznejše, nego ga smatrajo številni gospodje »nosilci list«. Pokazalo bo na dan volitev, da nas ostala jugoslovenska javnost vendarle krivo sodi, če nas po številni kandidaturi proglašajo za politično najnežrelejši del našega naroda.

Oslabljenje dinarja je začasno

PROTI PRENAGLIM SKOKOM. — NAPOVEDUJE SE PONOVO DVIGANJE DINARJA, KI JE SPRICO DANIH POGOJEV NEIZBEZNO. — CVRSTOČA DINARJA POSLEDICA SMOTRENE EKONOMSKO-FINANČNE POLITIKE TER ENERGIČNE AKCIJE PROTI PREVRATNIM ELEMENTOM.

Zagreb, 12. januarja. d. Današnje oslavljenje dinarja v Curihu je nedvomno posledica krepke intervencije s strani Narodne banke, ki skuša zavirati prehitro skakanje. V finančnih krogih so kljub nazadovanju naziranja, da bo dinar še ta teden pričel ponovno skakati, kajti enako se je svoječasno gibal češkoslovaška krona, ki se je potem stabilizirala na precejšnji višini. Kakor pri češkoslovaški kroni ni pomagalo zaviranje, tako bo tudi — po mnenju nekaterih finančnikov — težko ovirati skakanje dinarja, ki ima trajne pogoje za čvrstost ne le v gospodarskih, temveč tudi v političnih prilikah, kjer je vlada Nacionalnega bloka energično pričela delati red. In baš red je to, kar vsvarja zaupanje velikih držav v življensko zmoglost naše kraljevine.

Zanimiva je izjava, ki jo je dal bograjškemu tisku generalni direktor Narodne banke dr. Novaković in ki se glasi v glavnem: »Absolutno netočno je, da se pripisuje poslednji skok dinarja kakršnikoli akciji s strani finančnega ministrstva ali Narodne banke. Popolnoma obratno je res; tako ministrstvo kakor Narodna banka smatrala in to javno že dolgo časa izjavljata, da bi se moral dinar po možnosti držati na gotovi višini čim dalje časa. Tudi ni čista spekulacija vzrok porastu dinarja, temveč je vzrok trajni čvrstosti in skokom dinarja mnogo globlji. V prvi vrsti je treba iskati ta vzrok v smotri ekonomsko-finančni politiki vlade Nacionalnega bloka, odnosno finančnega ministra Stojadinovića, ki je ubral pot neinflacijske in proračunskega ravnotežja. Ta politika je omogočila ve-

liko aktivnost naše platilne bilance, ki se ceni za prešlo leto na 1 milijarde dinarjev. Istotako je nesporno, da je pri skakanju dinarja sodelovala aretacija Radića in sploh čvrsta politika Nacionalnega bloka, ki omogoča državi red in mir. Sumnje inozemstva o nekem boljše-viškem prevratu na Balkanu so prav z aretacijo Radića razpršene. Državi je s tem vrnjena avtoriteta. Inozemstvo, ki je doslej skeptično gledalo na našo državo, je zdobilo zaupanje ter se z vso silo vrglo na dinar, ki je bil že itak prirodno čvrst. Glede vprašanja, ali je porast dinarja škodljiv za naše gospodarstvo, so mora takoj naglati, da ni v naši moči, da bi porast dinarja onemogočili ter umetno obdržali njegovo trajno stabilnost. Dinar je prirodno čvrst in ni umetne sile, ki bi mogla onemogočiti dviganje dinarja, dokler dinar temelji na povečanem povpraševanju ob pomankanju blaga. Finančni minister je objavljal, da bo njegovo prizadevanje šlo za tem, da se prepreči nagli skoki in iznenadenja, ali več ne more napraviti.

Dunaj, 12. januarja. d. Dinar je danes na Dunaju in tudi drugih borzih nazadovao, kar se je pričakovalo, ker so bili zadnji skoki le neobičajno visoki. Vendar med mnogimi borzijske vladne naziranja, da se bodo ti skoki še ponovili, smo da ne bodo več tako silni, ako bo jugoslovenska Narodna banka znala obdržati dinar v svojih rokah. Uvozniki krog, ki so navezani na uvoz nekaterih jugoslovenskih kmetijskih pridelkov, so sprejeli vest o oslavljenju dinarja z zadovoljenjem na znanje.

Mussolini zahteva nova dalekosežna pooblastila

VLADA HOČE IMETI PRAVICO ZA SVOJEVOLINO SPREMEMBO VSEH ZAKONOV. — OMEJITEV DRUŠTVENE SVOBODE. — ODSTOP DRŽ. PODTALNIKA SCIALOJE.

Rim, 12. januarja. s. Danes dopoldne se je vršila seja ministrskega sveta. Katere so se udeležili vsi v Rimu navzoči člani vlade, razven finančnega ministra de Stefanija, ki se nahaja na konferenci finančnih ministrov v Parizu.

Notranji minister Federzoni je poročal o notranjem položaju in naznačil zadovoljiv uspeh vladnih ukrepov proti opoziciji. Na njegov predlog je bil odločen našt zakon, ki obvezuje vsa društva, juridične osebe in zavode v kraljevini, da naznanijo varnostnim oblastem svoje ustanovitve, pravila, notranji pravilnik in imenih vseh odbornikov in članov. Dalje je bil na predlog notranjega ministra sklenjen našt zakon, ki pooblašča vlado, da izreмени zakon o javni varnosti, kazenski zakon, kazensko-pravni red, zakon o tvečih upravi in po potrebi tudi civilni zakon.

Mesto odstopiškega državnega podtajnika v ministrstvu za javna dela Scialoja je bil imenovan za državnega podtajnika poslanec Vetrillo.

Vodstvo aventinske opozicije je izdalo danes komunikat, v katerem pravi, da je temeljito pretreslo sedanji položaj, in

smatra, kar se tiče eventualnosti novih volitev, da se ne more vzeti niti v pretres hipoteza, da bi vodila nove volitve sedanja Mussolinijeva vlada.

SEJA PARLAMENTA.

Rim, 12. januarja. n. Danes se je vršila kratka seja parlamenta, na kateri je najprej priselzel novi minister za javna dela Giurini, ki se je šele sedaj vrnil z daljšega potovanja po Ameriki. Ministrski predsednik Mussolini je nato predložil zakonski našt o omejitvi društvene svobode. Po par kratkih interpellacijah je bila seja brez incidentov zaključena.

Seja senata je sklicana za 20. t. m.

ZAKAJ JE ODSTOPIL SCIALOJA.

Rim, 12. januarja. n. O odstopu državnega podtajnika Scialoja se še doznavajo. Nedavno izdani novi pravilnik o poslovanju v ministrstvih je do skrajnosti revidiral delokrog državnih podtajnikov in pridržal vse količkej važne šie agende ministrom. Scialoja je proti temu ponovno protestiral. Ker pa so ostali njegovi protesti brez uspeha, ni hotel ostati na svojem degradiranem mestu, ampak je raje demisijsiral.

Kralj in kraljica se vračata

Benetke, 12. januarja. n. Jugoslovenski kralj s kraljico je dospel nocoj zopet v Benetke. Vladaja potnieta v strogem in kognitu in sta se nastanila v hotelu »Danieli«. Jutri nadaljujejo pot v Jugoslavijo.

SPREMEMBA V VODSTVU AMERISKE ZUNANJE POLITIKE.

Washington, 12. januarja. z. Ze dalje časa napovedani odstop državnega podtajnika za zunanje zadeve Hughesa je sedaj gotovo dejstvo. Ko nastopijo dne 4. marca novo izvoljeni državni funkcionarji svoja mesta, se Hughes ne bo več vrnil. Na njegovo mesto pride sedanji londonski poslanik Kellog.

SENZACIONALNA ARETACIJA NA DUNAJU.

Dunaj, 12. januarja. z. V soboto večer je bil aretirani generalni ravatelj največje dunavske pekarnice »Ankerbrot-Werke«, ki spečejo nad 100.000 hlebov kruha. Proti tovarni je bila že dalje časa v toku kazenska preiskava radi navajanja cen. Na podlagi v preiskavi zbranega obtežilnega materiala je bil generalni ravatelj Fried v soboto popliskan pred preiskovalnega sodnika in po dolgem zaslišanju pridržan v preiskovalnem zaporu. Aretacija je vzbudila na Dunaju in v okolici ogromno senzacijo.

Banca Adriatica v konkurzu

Trst, 12. januarja. a. Na današnji poravnalni razpravi radi poloma zavoda Banca Adriatica ni prišlo do prisilne poravnave in je bil končno na zahtevo zastopnikov velike skupine upnikov, dr. Pretnarja, dr. Agneletta in dr. Abrama sprejet predlog, da se razglasi konkurz nad imetjem banke. Banka gre v konkurz s 27 milijoni pasiv in 15 milijoni aktiv, med katerimi pa je velik del dubioznih terjatev. Konkurnzi edikt bo objavljen jutri v uradnem listu.

Borza

12. januarja:

CURIH: Beograd 8.00, New-York 519, London 24.805, Pariz 27.80, Milan 21.80, Praga 15.60, Budimpešta 0.007175, Bukarešta 2.65, Sofija 3.75, Dunaj 0.0073.

TRST, 12. januarja. Beograd 38.75 do 39.20, Dunaj 0.0030 do 0.0040, Praga 71.40 do 71.90, Pariz 127.25 do 127.75, New-York 23.70 do 23.80, Curih 459 do 462, dinar 88.00 do 89, 20 zlatih frankov 91.50 do 92.50, zlata lira 400.40.

DUNAJ: Beograd 1159 do 1163, Budimpešta 98.30 do 99.10, Bukarešta 808 do 867, Milan 2079 do 2091, New-York 70.935 do 71.185, Praga 21.88 do 21.88, Sofija 512 do 516, Curih 13.680 do 13.730, dinarji 1152 do 1158, lire 2050 do 2070, BERLIN: Beograd 6.92, Milan 17.88, Praga 12.00, Curih 80.00.

Nezaslišna klerikalna falsifikacija

OBUPNI POSKUSI ZANETITI ZMEDO V ZMAGUJOČO FRONTO NARODNEGA BLOKA.

Maribor, 12. januarja. Današnja »Straža« prinaša pod dvoletnim širokim, debelo tiskanim naslovom »Senzacionalno razkritje samostojne demokratične umazane kupčije« debelo tiskano izjavo, ki se glasi: »Midva podpisana, dr. Ljudevit Pivko, profesor, in dr. Franjo Lipold, odvetnik v Mariboru, sva danes pod žestoko besedo sklenila sledeči dogovor: Jaz podpisani dr. Ljudevit Pivko, se zavežem za slučaj, da bom 8. februarja 1925 kot nosilec liste Narodnega bloka izvoljen poslanec, takoj odstopiti mandat v korist sopolpisane srezkega kandidata Maribor levi breg - Dolnja Lendava gosp. dr. Franjo Lipolda, odvetnika v Mariboru. Samostojna demokratična stranka pa se po sopolpisnem predstavniku in predsedniku SDS v Mariboru zaveže za odstop mandata v roke dr. Lipolda, izposlovati dr. Pivku najdalje do pričetka šolskega leta 1925/26. mesto šolskega ravnatelja na moškem, v podrejeni vrsti pa na ženskem učiteljski v Mariboru. Maribor, 19. novembra 1925 (!) Dr. Ljudevit Pivko, Dr. Franjo Lipold.«

Nocojšnji »Tabor« odgovarja sledeče: Tako debele senzacije že dolgo ni bilo v kakem slovenskem listu. Pogodba v »Straži« je datirana z 19. novembrom 1925 (!), dejanski pa je dr. Pivko šel na zaupnem sestanku dne 23. novembra 1924 na vsestranski pritisk naših zaupnikov sprejel kandidaturu Narodnega bloka in je bila njegova kandidatura takrat sklenjena

pogojno, da jo ministrski glavni odbor odobri. Drugič je po volilnem zakonu nemogoče, da bi dr. Pivko mogel svoj mandat odstopiti enostavno dr. Lipoldu, ker bi po odstopu dr. Pivka prišel na vrsto srezki kandidat z največjim številom glasov in se niti danes ne more vedeti, še manj pa se je moglo vedeti 19. novembra, kdo bo to. Tretjič je bil dr. Lipold postavljen za srezkega kandidata v Mariboru in Dolnji Lendavi šele v drugi polovici decembra in se mu 19. novembra še sanjalo ni, da bo srezki kandidat v srezih Maribor levi breg in Dolnja Lendava. Četrto pa tako pogodba sploh ni potrebna, ker se je razpoloženje napram Narodnemu bloku že tako izkristaliziralo proti klerikalcem in za Narodni blok, ki je edini resni nasprotnik klerikalizma, da ne bo izvoljen samo dr. Pivko, ampak poleg njega še več srezkih kandidatov Narodnega bloka, med njimi tudi dr. Lipold.

Na drugi strani prinaša »Tabor« debelo tiskano izjavo: »Z ozirom na objavo današnje »Straže«, da sva sklenila pogodbo, po kateri bi podpisani dr. Pivko odstopil po volitvah svoj mandat podpisane dr. Lipoldu, izjavljamo, da ni bilo nikoli govora o kakikoli pogodbi, da nista tozadovno nikdar ničesar sklepala in da se tudi nič drugega ni o tej stvari nikoli dogovarjalo. Maribor, 12. januarja 1925. Dr. Ljudevit Pivko, Dr. Franjo Lipold.«

Radić proglašuje volilno abstinenco HRSS

JETNIŠNICA ŽUPAN JE PRENAŠAL NJEGOVA PISMA IZ CELICE. — TRI RADIĆEVE POSLANICE KONFISCIRANE. — POOSTRITEV NADZORSTVA. RADIĆ PRETI Z GLADOM... — ZAKAJ JE BIL DRJU TRUMBICA ODVZET POTNI LIST.

Zagreb, 12. januarja.

Radić je zadnje dni hotel tudi iz zapora voditi politiko in politično korespondenco. Jetniški župan se je izkazal za mirotvornega uslužnika in je Radićeva pisana navodila prenašal adresatom v sosednjih celicah pa tudi izven zaporov. Toda nezanesljivega Župana je »uhvatili« neki stražnik ravno v momentu, ko je hotel iz Radićeve celice odnesti neko pismo, zavito v novine. Spopadla sta se na dvorišču, pa je stražnik uspešno otefl pismo, nakar ga je izročil preiskovalnemu sodniku. Kolikor se doznava, naroča Radić v tem pismu svojim poslancem, kako naj izvajajo volilno agitacijo in kam naj skrivajo nekatere važne dokumente. Jetniški župan je bil takoj suspendiran in zamenjan z oficijalom Bahonom, kakor smo že poročali. Proti njemu je uvedeno kazensko postopanje radi zločina zlorabe uradne oblasti.

Poleg navedenega je policija zajela še drugo Radićevo pismo, naslovljeno na dr. Trumbića z naročilom, da naj dr. Trumbić čimprej odpotuje na Dunaj k kolikoveškemu poslanstvu, kjer naj se skušuje na neko polnomočje, ki mu ga je Radić nedavno izstavil, in naj ukrene vse potrebno, kakor stoji v pismu. Poleg tega Radić naroča dr. Trumbiću, da se mora ločiti od HRSS na Hrvaškem, v Slavoniji in Dalmaciji poslužiti aktivne abstinence, kar znači izvajanje radićevskega terorja, povzročanje nerodov razbijanje volilnih skrinjic itd. Z ozirom na ta dva pisma je notranje ministristvo odredilo, da se mora nadzorovanje Radića najstrožje izvajati. K temu se še doznava, da je jetniška straža v Radićevi celici našla tudi tretje pismo, naslovljeno na dr. Trumbića, ki ga pa ni mogel več

ekspedirati. Na podlagi te korespondence je policijski ravnatelj razveljavil potni list, ki ga je pred dnevi izstavil za dr. Trumbića in sprogo. Dr. Trumbić je sedaj poslal protestno brzojavko na notranjega ministra.

Radićeva navodila v pismu na dr. Trumbića so s taktičnega vidika posebno interesantna. Radić zapoveduje aktivno abstinenco za pristaje HRSS le na Hrvaškem, v Slavoniji in Dalmaciji, kjer naj bi kot pretežna večina terorizirali ostale volilce; volilcem v Bosni naroča, naj glasujejo za Spahovo JMO, v Vojvodini za Davidovića in v Sloveniji za »republikansko« skrinjo.

Navedena »uhvačenja« so Radića spravila v slabo voljo; protestiral je pri državnem pravdniku, da ga ne straži »domača« (meni: horvacka mirotvorna) straža temveč »pandurji« (t. i. dobrovoljci) polic. ravnatelja dr. Bedekovića in fatalnega Boška Pavlovića. Ako mu ne zamenjajo sedanjih stražnikov — je zapretil Radić — bo začel štrajkati z gladom, kakor nedavno Čaruga... V ostalem pa Radić v celici neprestano piše in piše. A ker ni nikogar, ki bi njegove pisarje na svitlo dal, se Radić proti mraku loti tamburice. Appetit ima zaenkrat tako zadovoljiv, da se tudi sočutni sodnijski gosposdke kar ne bojé njegovih pretenj s štrajkom.

Današnji »Hrvat« zmagoslavno na dveh straneh priobčuje celotni zaključek sodbenega stola, o čemer poročamo na drugem mestu, ter poročilo o večeršnjem sestanku Hrvatske zajednice, kjer je dr. Ante Trumbić izrekel svoj prvi plesodaj, ki ga eksceptira dolga resolucija z vrlo domodolnim povdarki in plamenčimi protesti proti »nasilju« navzkriž in povpreko.

Ljubljanske kandidatske liste

DR. RAVNIHAR JE OBSEDEL MED STOLI.

V nedeljo so imeli ljubljanski klerikalci sestanek zaupnikov, na katerem so, da se izognejo sramoti, končno le sklenili postaviti lastno listo. Gosp. Korošec je dolgo iskal kandidata. Našel ni drugega neme samega sebe ter se vdano podvrgel neizogibni blamaži propada. Kandidat SLS za mesto Ljubljana je torej dr. Anton Korošec, za njegovega namestnika je postavljen Fran Terseglav, urednik »Slovenca«.

Zelo interesantna je predzgodovina samostojnega nastopa SLS. Pogajanja klerikalcev z Ravniharjem so se nahajala že tik pred zaključkom, ko so ljubljanski pristajši NRS še pravočasno spregledali ter odstavili dosedanjega svojega predsednika. S tem je Ravniharjeva kvalifikacija kot zaveznika za klerikalce silno padla in SLS je postala skrajno previdna. Medtem so bile v Beogradu zasnovane in deloma izpeljane s strani Ravniharjeve kliše velike intrige, da bi glavno vodstvo NRS ne odobrilo odločitev ogromne večine pristajšev radikalne stranke v Ljubljani. Te intrige so ostale sicer brezuspešne, dale so pa priložnost, da so se pogajanja med klerikalci, ravniharjevi in narodnimi socialci nadaljevala. Prišlo je do pakta, po katerem bi bil dr. Ravnihar (seveda v slučaji izvolitve) le izvrševalni organ politike SLS! Ko pa so klerikalci spoznali, da je Ravnihar popolnoma osamljen in da ima na svoji strani le peščico narodnosocialnih »voditeljev«, s katerimi si je »razdelil« kandidatsko listo, so se nazo odmaknili

Da se odrečejo svoji kandidaturi in podpirajo Ravniharja, potem pa z njim skupaj ne dobijo niti toliko glasov, kolikor so jih imeli sami pri zadnjih volitvah, to jim vendar ni šlo v račun. Zato je na nedeljskem sestanku vzel gosp. Korošec tudi ljubljansko breme na svoje rame...

Med ravniharjevi in narodnosocialnimi generali vlada sedaj velika konsternacija. Blamaža je neizogibna. Če kandidirajo, računajo skupno na 500 do 600 glasov, če ne kandidirajo se bo smejala vse. Do danes se še niso odločili. Če vložijo svojo samostojno listo »političnih ostankov«, bo nosilec dr. Ravnihar, namestnik pa G. Juvan...

V Ljubljani imamo dosedaj 4 liste: 1.) lista Narodnega bloka (Ivan Mohorič); 2.) levčarsko socialistična (I. Makuc); 3.) socialnodemokratična (dr. Lj. Perić); 4.) klerikalna (dr. Anton Korošec).

Nemška kandidatska lista Maribor-Celje

Maribor, 12. januarja.

Poročali smo, da so smatrali Nemci mariborske oblasti tudi tokrat za potrebno da izstavijo narodnostni boj s postavitvijo nemške kandidatne liste. Čeprav bo ravno v mariborski oblasti strankarska razcepjenost najhujša, je vendar upati, da se bomo znašli vsaj v boju proti renegetom in nemškim kapitalistom vsi

Slovenci brez razlike v etnotni fronti. Naš narodno gospodarski in tudi družbeni pritisk mora biti končno tak, da ga bodo občutili Nemci še bolj kot po zadnjih volitvah. Vemo dobro, da se je naš boj zlasti po občinskih volitvah v Mariboru znatno pokazal v posledicah pri blagajnah mariborskih trgovcev, zlasti kandidatov.

Danes objavljamo listo kandidatov in namestnikov, katero si naj čitatelji izrežejo, kakor tudi seznam nemških in renegetskih čuvarjev skrinjic, ki ga priobčimo kasneje. Naš boj bo odločen in dosleden, ker smo ponovno opozorjali, da nimamo prav ničesar proti posameznim Nemcem, ki žive med nami mirno, brez političnih aspiracij. Nemškonacionalne politike pa v mariborski oblasti ne bomo trpeli. Če bi nam v tem boju ne stale ob strani vse druge slovenske stranke, ima Narodni blok sam dovolj moči, da napravi red.

Nemška kandidatska lista je sledeča: Nosilec liste Franc Schauer, izdajatelj Cillier Zeitung v Marnbergu.

Brezice in Smarje: kandidat Jos. Berlig, tun, trgovec v Rogatcu, namestnik: Avg. Šporn, žel. nadz. v Rogatcu.

Celje in Lasko: Dr. Walter Ribl, odvetnik v Celju, namestnik Anton Koschier, prokurist v Hrastrniku.

Dolnja Lendava in Murska Sobota: Andrej Schreiner, pos. v Kramarovic, namestnik Georg Kampl, kmet v Puk-sincih.

Konjice: Franc Possek, pos. grad Pogled, namestnik Karl Wesenschegg, mlinar v Konjicah.

Ljutomer: Rudolf Hötzel, velepos. v Apačah, namestnik Rudolf Maierhofer, pos. v Sladkem vrhu.

Maribor desni breg: Katz Ivan star., gostilničar v Slov. Bistrici, namestnik Sirak Ivan, ključavničar v Mariboru.

Maribor levi breg: dr. Lothar Mühleisen, odvetnik v Mariboru, namestnik Fr. Girmayer, posestnik v Lajtersbergu.

Mozirje in Slovenj Gradec: Ivan Schuller, hotelir v Slovenjgradu, namestnik Hartwig Schober, poslovodja v Marnbergu.

Ormož: Ivan Staudte star., posestnik v Ptuj, namestnik Oton Koser, posestnik Ormož-Gruškovec.

Prevalje: Ernst Oslander, pos. v Tolstem vrhu, namestnik Henrik Škof, delovodja v Ravnah.

Ptuj: Valerijan Sprušina, mehanik v Ptuj, namestnik Jos. Fürtner, pek v Ptuj.

Predstavniki liste za glavni volilni odbor: dr. Blanke, dr. Mühleisen, dr. Juritsch odvetniki in dr. Bučar, koncipient, vsi v Mariboru.

Velik shod narodnega bloka v Dolini Lendavi

Klerikalci si tudi v Prekmurju ne upajo prirediti javnih shodov.

Maribor, 12. januarja.

V nedeljo se je vršil v D. Lendavi shod Narodnega bloka, na katerem so govorili minister na r. dr. Kramer, nosilec liste dr. Pivko, srezki kandidat dr. Franjo Lipold ter njegov namestnik J. Kiraly. Prostorna dvorana hotela pri Vrani in prostanski prostori so bili napolnjeni polni zavednih kmetov iz celega okraja, med njimi skoraj vsi župani okoliških občin. Navzočih je bilo tudi precej madžarskih kmetov, katerim sta veterinar G. Videc in G. Kiraly tolmačila izvajanja govornikov v njihovem jeziku. Poskus male skupine radićevcev in dveh plačnikov advokata Strasserja moliti shod, se je klavirno ponorečilo. V debati sta prepričevalno govorila tudi še posestnik Lebar iz Centiba in starček Preininger iz Belinec, oba odlična domačina, ki sta pozivala svoje očje rojake, da se vsi strnejo v fronti Narodnega bloka.

Shod, ki je trajal nad 2 uri, se je končal z največjim uspehom ter gotovo obrodil mnogo sadu.

Isti dan je dr. Korošec nameraval prirediti v Murski Soboti shod klerikalne stranke. Z ozirom na razpoloženje ljudstva, ki o tigrovske politiki noče nič več slišati, pa sta bila gg. Korošec in Zebot

toliko previdna, da sta se omejila le na »zaupni sestanek«. Tudi v Prekmurju »klerikalci ne upajo več prirediti javnih shodov. Poraz klerikalnega kandidata Klekla je sigurna stvar.

Nemška ekspanzija v inozemstvu

Nemčija se gospodarsko in finančno krepko dviga in je pripravljena, da zavzame prvo mesto na svetovnih tržiščih. Nekaj tipičnih primerov nas bo prepričalo o resničnosti te trditve.

Znano je, kako važnosti je petrolej v mednarodni trgovini. Nemčiji se je posrečilo, nakupiti številna petrolejska zemljišča v Lincolnu, v bližini Eldorada in Smackoverja, kjer se nahajajo najbogatejši vrelci ameriškega petroleja.

Tudi v Rumuniji se krepko uveljavlja nemško družbe. Neka kölnska gradbena družba je dobila od rumunske vlade gradnjo 70 km dolge železniške proge v Karpatih. Ta železnica bo električna in družba je dobila v delo vso napeljavo kakor tudi vse mostove in tunele. Delo bo trajalo tri leta.

Neki veliki berlinski trdniki se je posrečilo, dobiti od mestne občine Buenos Aires v Argentini naročilo za več tisoč ton cevi.

Latiški ministrski svet se je obrnil na neko nemško tvrdko radi gradnje arto-matske telefonske centrale v Rigi. Ta centrala bo služila lahko 15.000 naročnikom.

V angleško Indijo skoro Nemčija edina dobavlja male stroje, predvsem one, ki so določeni za izdelovanje cigaret. prepečena in majhnih predmetov vseh vrst iz medij aluminija, kakor tudi za galvaniziranje kovin in barvanje suknja ter blaga za obleke.

Ko bo Nemčija dobila svojo popolno carinsko svobodo, bo postala za ostale velike evropske industrijske države zelo opasen tekmelec na vseh svetovnih tržiščih.

Politične beležke

+ Dvanajst skrinjic v Mariboru. Včeraj ste prirastli v Mariboru zopet dve kandidatski listi. Najprej je prišel iz Zagreba urednik agrarne revije »Meja«, g. Alfonz Hribar, ki je v nedeljo kakim dvanajstim kmetom v gostilni »Kosovo« razlagal cilje Svezera seljaških agrarcev. Delil je poslušalcem tudi majhne agrarne brošure v slovensčini. G. Hribar je bil urednik v ministristvu agrarne reforme, nekaj časa zaposlen pri Dolnji Lendavi in je zato prepričan, da spada v Narodno skupščino. Zato je vložil svojo kandidatsko listo. — Kot dvanajsto pa je vložil danes še drugo socialistično listo Bernotove skupine g. Vinko Möderdorfer, učitelj v Metlici. — Ker še manjka NRS, to torej imel Maribor najmanj 13 skrinjic.

+ Vražjo eredo imajo klerikalci. Ali berete, ljudje božji, v njihovih trobilih, kako strahote se dogajajo v Jugoslaviji, da v naši lastni državi? Zapirajo se ljudje brez sodnijskega odloka, zapirajo se cela vodstva strank in vsi kandidati, izmišljajo se brez vseh dokazov veleizdajalske zveze, dela se tako brutalno in surovo, kakor da zakoni in poštene navade sploh niso nikoli obstojale... Vse to, kar smo rekli in kakor navaja »Slovenec«, se dogaja v Jugoslaviji, z edino malenkostno pripombo, da ne na škodo klerikalcev. Vse gre v franje, vsakega oplazi nesrečni PP-režim, edino klerikalcu ne pada las z glave. Vsaj »Slovenec« o tem ne ve kaj povedati temveč poirtvovalno kriči — za druge. Res je, »Slovenec« v marsičem nima sreče, toda slovenski klerikalce jo spriči »Slovenec« strahot imal!

+ Podkupljeni duhovniki in pošteni siromaki. »Slovenec« navaja za primere »najpodlejših in najnesramnejših sredstev«, da so razni rešimski agentje ponudili somišljenikom SLS na deželi milijonske podkupnine. Seveda med pristajši SLS — pravi »Slovenec« — niso našli nikogar ki bi ga omamili judeževi groši. Dalje

pa navaja »Slovenec«, da vlada namerna »v nekaterim duhovnikom dati izredno državno podporo, da bi pri volitvah kakorkoli pomagali režimu. Vsak duhovnik bi nespametno ravnal — pravi k temu »Slovenec« — če nakazane podpore ne bi sprejel... Ste videli? To pa je primer »najpodlejših in najnesramnejših« škofovske morale. Somišljenik SLS se varuj milijonskih grošev, duhovnik pa le pobabi podpore in agitira proti darciljivim »nasilnikom!« »Slovenec« je tudi v lažeh ves farovski, kakšen pa naj bi bil! Mimogrede naj omenimo, da so »milijonski zneski« in »izredne državne podpore za duhovnike« proste izmišljotine agentov g. škofa, katerega edinega menda sedaj podkupuje vlada s tem, da mu daje prost karton na železnici. In g. škof jo tudi promptno vzame!

+ Izvrstni kandidat, na katerega so Logačani in Redovljčani ponosni. Tako je ocenil nedeljski »Slovenec« klerikalnega kandidata inž. Serneca. Radi bi vedeli, kakšne so potem šele druge kandidature, ako je že Sernecova taka. Kar za klobuk si bodo dali Gorenici in Notranjci Serneca kot puščje, kakršnega ne premore kranjska dežela. Da pa bo ljudstvo vedelo, kdo je g. inž. Sernec in kako je njegovo srce za ljudski blagor, zato bomo že mi poskrbeli. Zelo se moti »Slovenec«, ako misli, da bo g. Sernecu koristil, ako bo le pisal, da »Jutro« laže in obrekuje. Tudi Sušnika je škofov list tako »cpral«, dokler ni bila uradno in komisijonalno ugotovljena goljufija z njegovimi uvoznici, s katero so hoteli klerikalci škodovati državo za 4 milijone Din. Naj le počaka g. Dušan pa bo čital tako naše pojasnilo, da ga ne bo razumel samo on, marveč tudi drugi.

+ Klerikalni okusi. Razumljivo je, da postopanje proti Radiću in razkrinkavanje njegovih izdajalskih pustolovščin se najbolj koristi hrvatskim klerikalcem, ki se leto za letom mučijo, da iz Radićevih krempljev otmo vsaj del mandata, ki jih je Radić pri zadnjih volitvah neusmiljeno pobasal v svojo mirotvorno malho. Teden za tednom so hrvatski klerikalci v svoji »Narodni Politiki« atakirali Radića kot največjega škodljivca hrvatskega rodu. Zdaj pa, ko je tam, kjer so ga hrvatski klerikalci hoteli videti, — sočustvujejo z njim in jadicujejo, da je nastopanje oblasti proti vodstvu HRSS »Damoklejev meč nad vsemi Hrvati«. Na drugih mestih pa »Narodna Politika« vseeno napada Radića, a ne radi boljše vesti in protidržavnih grehov, temveč zaradi Radićevega prismojenega »republikanskega očenaša«, ki ga je objavil v božični številki »Slobodnega Doma«. Ta očenaš je za hrvatske klerikalce seveda vnehopvijo za blasfemijo, despotizem in neodpustljiv greh. Kajti z republikanskim očenašom ni prizadeta kraljevina SHS, temveč »naravnost — kraljestvo nebesko«.

+ Vojvodinski Nemci in Radić. Kako daleč so zabredli vojvodinski Nemci v opasnem nagibanju k Radiću, dokazuje najbolje primer, ki ga beleži subotička »Severna Pošta«: V Vrbsu je Radić postavil za čuvarja svoje skrinjice nekoga D. Blada. Ker pa se je ta možakar pred mesecem že izpametoval in se vrnil v narode nemške stranke, ga je ta postavila za kandidata v dveh banatskih srezih. Mož je torej dvakratni nemški kandidat in obenem še čuvar Radićeve skrinjice. Med vojvodinskimi Nemci vlada velika zmeda. Komaj da so se približali Radićevemu ognjišču, že so se opekli. »Deutsches Volksblatt« zdaj rešuje, kar se rešiti da.

+ Metode. »Belgrad, 10. jan. (Izv.). Ljuba Davidović in drugi načelniki opozicijskega bloka dobivajo neprestano grozilna pisma, ki so seveda naročena od režima.« (»Slovenec«). — Ljubljana, danes in vselej: »Slovenec« neprestano objavlja poročila, ki so prav izvirno sestavljena v »snežokrofijski« agenturi ter radiotelegrafirana v sosedno Kopitarjevo ulico.

+ »Demokratija«, glavni organ Davidovićeve stranke, ki je od nastopa spoznavaške vlade dalje izhajala kot dnevnik, je ravno zdaj sredi volilne borbe zopet opošala in izhajala trikrat v tednu. Propadanje edinega strankinega glasila najbolje dokazuje v kako obupni situaciji se nahaja g. Davidović.

Po svetu

— Stroški za madžarska poslanstva. Sedanja Madžarska, ki je trikrat manjša, kakor prejšnja kraljevina Ogrska s Hrvatsko in Slavonijo, vzdržuje v svrhu obranitve svojega starega silaja in prestiža kar 18 poslanstev, ki stanejo malo, sedaj brezpomembno državno naravnost ogromno svote 6 milijonov tlatih kron ali 100 milijard papirnatih kron. Najdražje so poslanstva v Londonu in Washingtonu, kjer dobe poslaniki osebnost 5616 angleških funtov, oz. 26.900 dolarjev, t. j. 2 milijardi madžarskih kron. Nato sledi poslanstvo v Turčiji, kjer dobliva poslanik eno milijardo kron. Prjemiki berlinskega poslanika znašajo 735, pariškega 563, vaticanskega 547 milijonov, rimskega nekaj več. Od 18 poslanstev je sedaj le 10 zasedenih z izrednimi poslaniki in polnomočnimi ministri, ostalih osem pa vodijo legacijski svetniki. Celokupno diplomatsko osebje Madžarske obseva iz 352 oseb in članov njihovih rodbin.

Letalska nesreča. Na letališču rojake šole v St. Cyru na Francoskem je strmoglavil v žetrek vojaški letalec, ki je hotel preizkusiti nov aparat, s precejšnjo višine na tla in bil na mestu mrtov.

Skofovi dnevnik skrbi, da bi bilo belo to, kar je v resnici črno, škofov jednik pa maže s črnim, kar je belo.

Naši kraji in ljudje

25letnica skladatelja Hatzeja

V splitskem tisku beremo simpatičen prikaz dirigenta Josipa Hatzeja, ki je praznoval dne 10. januarja petindvajsetletnico svojega glasbenega delovanja kot komponist.

Josip Hatze je rodom Slovenec. Luce sveta je ugledal v Splitu, kjer se je njegov oče poročil s Splitanko Franko Bonaciovno. Študiral je v Splitu, kjer je obiskoval realko. Po dovršenih srednješolskih študijah, katere je absolviral z odličnim uspehom, se je počel intenzivneje baviti z glasbo. V ta namen je najprej posejal klavirske ure pri nekem Perigozzu, učitelju glasbenega društva »Zvonimir«. Pri njem se je učil tudi harmonije. Hatzejeve oče je prvotno nasprotoval sinovi želji po izobrazbi v glasi. Nagovarjal je Josipa, naj se posveti kemiji. Ker ni to nagovarjanje nič zaleglo, je oče slednjič popustil in nahvil sinu celo klavir.

Hatze je tedaj že imel točno opredeljen svoj življenjski cilj. Kmalu je izšla pri Kukulju v Zagrebu zbirka njegovih povolk. Uspeh je bil tolikšen, da ni več dvomil v svojo nadarjenost za muziko. Po dvoletnem študiju doma je odpotoval v Pesaro, kjer je napravil sprejemni izpit in vstopil na tamonjski glasbeni licej. Pridno se je učil harmonije in kontrapunkta, kompozicije in instrumentacije. Učitelju mu je bil Guglielmo Matiole, pri katerem sta študirala glasbo Pietro Mascagni in Vincenzo Lombardi. Iz Pesare se je Hatze podal na Dunaj, kjer je začel svojo glasbeno karijero in l. 1906. se je preselil v Split. Postal je vodja društva »Zvonimir«, kateremu je vestno služil osem let. Svetovna vojna je Hatzejeve kurake začelo obrniti drugam, tako že po dveh štirih letih odsotnosti iz Dalmacije se je vrnil v Split, prevzel mesto zborovodje pri pevskem društvu »Oslar« in mesto profesorja petja na tehnični srednji šoli.

Hatze je vedno pridno komponiral. Večina njegovih skladb je vokalnega značaja. Dela so mu založili: knjigarna Kukulj v Zagrebu in Edition Slave na Dunaju. Mnogo stvari pa je ostalo še v rokopisu. Med temi se nahajajo tudi skladba »Resurrexit«, katero je posvetil Glasbeni Matici v Ljubljani.

Število Hatzejevih skladb je prilično: Izdal je »Romance in melodije za petje in klavir«, več zborov, štiri zvezke harmoniziranih jugoslov. narodnih pesmi in dve orijentalni baladi. Napisal je »Vokalno suito« v treh delih, »Junaško kantato« »Noč na Uni«, kantato »Veliki Pan« in opero »Povratek« na tekst S. Tucica. Slednja se je l. 1911. izvajala v Zagrebu, Splitu, Sibeniku, Dubrovniku, Srebru, Osijeku in Beogradu ter slednjič leta 1923. na Češkoslovaškem. Imela je lep uspeh in izšla v »Edition Slave« na Dunaju. Kantata »Noč na Uni« je imela srečo, da je prodrla celo v dunajsko koncertno dvorano; izvajala se je l. 1909. v Beethovnovi sali.

Hatze je kot skladatelj znan širom jugoslovanskih dežel. Nekatere njegove pesmi so takorekto ponarodele. Posebno popularni sta dve: Kad mladim umreti (na tekst Branka Radičevića) in »Majka« (na tekst H. Badalića); izvajali so jih celo naši rojaki v Ameriki na javnih koncertih.

Slovinci smo dolžni Hatzeju mnogo hvale zlasti zato, ker je vnet propagator slovenskega koncertnega programa; saj skoro ne mine prireditelj pod njegovim vodstvom, na kateri ne bi bila zastopana naša pesem. Z zahvalo za vse, kar je

doslej storil za nas Slovence med dalmatinskimi brati, pošiljamo skladatelju Hatzeju o priliki njegove 25letnice naše iskrene pozdrave in želimo, da nas tudi v bodoče ne pozabi. Na mnoga leta!

Razstava dekorativne umetnosti v Parizu

Ljubljana, 12. januarja. V svrhu organiziranja udeležbe naše države na razstavi dekorativne umetnosti v Parizu, se je na inicijativo ministra trgovine in industrije sestavil v Beogradu glavni odbor, kateremu načeluje minister dr. Surmin. Nadalje se je sklenilo, da se sestavijo pokrajinski odbori, in sicer: v Zagrebu, Sarajevu ter v Ljubljani za Slovenijo. V to svrhu je prispel dne 9. t. m. v Ljubljano član glavnega odbora, načelnik umetniškega oddelka ministrstva prosvete, dr. B. Senoa. Bil je takoj sklican sestanek posrednih članov iz strokovnih krogov ter odposlancev strokovnih korporacij, ki se je vršil v oddelku za trgovino in industrijo v vladnih prostorih. Načelnik Senoa je poročal ter obširno in razloženo pojasnil možnost, da se Jugoslavija razstave vendarle udeleži. Seveda je za priprave na razpolago skrajno kratka doba, ker se razstava odpre že 1. aprila. Na nujni predlog načelnika Senoe se je takoj konstituiral tukajšnji odbor, in sicer iz 5 članov kot je bilo določeno v Beogradu. V odbor so bili

delegirani sledeči gospodje: univ. prof. arhitekt Josip Plečnik, ak. slikar in umetnostni konzulent Fr. Tratnik, profesor teh. srednje šole in predsednik »Pro-bude« Ot. Grebenc, tajnik Trgovske zbornice dr. Ivan Pless ter ravnatelj srednjega zavoda za ženske domače obrti, Božo Račić. Načelnik prosvetnega oddelka dr. Pestotnik je predlagal, naj bi odbor v svrhu olajšanja svojega dela poval k svojim sejam in svrhu posvetovanja se nadalje faktorje, da se v tem kratkem času, ki je še na razpolago tem intenzivneje zbere gradivo. Načelnik dr. Marn bo omogočil, da se bo vršilo uradovanje odbora v prostorih oddelka za trgovino in industrijo v županijski palači. Program in statut razstave se objavi v kratkem. — Odbor.

Burno zborovanje mariborskih najemnikov

Maribor, 12. januarja.

Za večeraj dopoldne je »Društvo stanovanjskih najemnikov« za Maribor in bližnjo okolico sklicalo občni zbor. Glavne točke dnevnega reda so bile volitve novega odbora in poročilo o delovanju društva v preteklem letu. Podrobno poročilo o društvenem delovanju je podal tajnik Goršič. K besedi se je oglasil g. Pirc, ki je na dolgo in široko izvažal, da vidi v tajniškem poročilu politiko in je tudi pozivjal predsednika polkovnika

v p. Aljančiča, naj razloži, koliko je resnice na tem, da skuša društvo vpreči v stanovanjsko politiko. Društveni predsednik namreč kandidira v narodno skupščino na dr. Ravnikovi listi radikalnih disidentov. Govor g. Pirca je med zborovalci naletel na oster odpor, zlasti ker se je govornik meseca decembra zameril najemnikom s svojo akcijo za občinsko razsodišče za spore med najemniki in gospodarji, ko je bil stanovanjski zakon že od vlade podaljšan. Soglasno se je sklenilo, da se debata konča, ker v tajniškem poročilu ni nič politike, predsednikov odgovor pa je bil odložen na slučajnosti.

Zal, da do slučajnosti ni več prišlo, ker so se duhoviti vedno bolj razburjali. Pri volitvi predsednika, katerega mesto so odklonili vsi trije kandidati, je prišlo do ostrih prekanj. Situacijo je rešil predlog prof. dr. Pečovnika, naj se občni zbor prekine in preloži na prihodnjo nedeljo. Upati je, da se do takrat strasti pomirijo in da si nepolitično in nestran-karsko društvo najemnikov izvoli nepristranski, delaven in zmogel odbor s predsednikom, ki bo mogel z uspehom zastopati težnje najemnikov v kritičnih časih, ki se bližajo.

Dopisi

MOSTE PRI LJUBLJANI. Zalostna usoda nas je zadela z županom Oražmom, ki pozna pravice le zase in za svoje »verne« občane. Moč odreja stroge odredbe g'de kanalizacij in cest ob hišah, pri njegovih novo zgrajenih stavbah po Zeleni jami pa ni treba ne kanalizacij ne cest. Ljudje se začudeno vprašujejo, kako je to mogoče in kje so oblasti. Vedno slišimo isti odgovor: »Ali ne veste, da je hiša last g. župana, ki se ne boji nobene vlade, nobenega zakona in se njegov okrivljeni tihnik pokori le škofu in njegovim črnim priganicem. Oblasti naj že vendar enkrat napravijo konec temu izvažcu in njegovim odredbam, ki presegajo že vse meje.

KRANJ. Akademski krožek v Kranju priredi danes dne 13. t. m. ob 8. uri zvečer v poslopiju državne gimnazije v Kranju po'udno znanstveno predavanje. Predava g. prof. dr. Simon Dolar o temi »Naše nebo« s skiptičnimi slikami.

KROPA. O dogodkih pri zadruzi se nam še poroča: V zadruzi so se v resnici izvršile nekatere povere in je »Jutro« svoječasno sporočilo tudi imena oseb. Po nedolžnem pa počemo nikogar obsojiti in zato drage volje ugotavljamo, da je bil g. V. Solar kot zadružni obratovodja pošten ter je delal ves čas v korist poštenega ljudstva.

PREDDVOR. Vsi pošteni farani obsojamo zavijanje »Domoljubovca« pisarja o obnašanju tukajšnjih Orlov. Kako po-tvarja branitelj Orlov resnico, nam kaže slučaj, da je sam g. Kern, gazda pred-dvorskih Orlov, v dobro poznani gostilni izjavil, da so pili pred polnočjo žganje. Gola istina je tudi, da so pred spovedjo se tako napili, da dva od njih sploh nista mogla k spovedi. Ali hočete imena? Njih lastni član Z. se je izrazil, da ga je sram, da pripada takemu društvu. Ubogi krojač Francelj pa se nam smi, da skoro tri noči ni spil, zato ga je pa spravilo v dremavico žganje. O g. učitelju pa vemo, da je toliko pošten, da spi raje doma, kakor v cerkvi. Z njim smo popolnoma zadovoljni in le gola zavist nad uspehi, ki jih ima g. učitelj v šoli, narekuje »Domoljubovcu« pisarju njegovo besedičenje. — Eden izmed resničnih ljubnih faranov.

RAKA. Volilno gibanje pri nas je že v polnem teku. K'rika'ci so precej poparjeni, ker so ga njihovi štirje ministri tako po'omili. Njihove vrste se namreč obetno krejijo. Suš ik to prav dobro ve. Pred zadnjimi volitvami je omamljal svo je volilce z obljubami, zdaj pa jih skuša omamiti z a'koho'om. Hodi namreč na Rako popivat in prav po ministrski plačje. Njegova pivska družba pa je zelo skromna: župnik, kap'an, organist s cerkvenimi pevci in mežnar. To so torej

Sušnikovi volilci, vsi drugi so mu že davno obrnili hrbet. Samostojneži, ki jih tudi ni veliko pa je prišel navduševati za svojo zavoženo politiko nadkmo Pucelj, ki pa tako ne bo več izvoljen. Ido kudo se najbolj zanj peha? Čujte in stimitel Raški graščak Fr. Drnovšek, sta klerikalni zaveznik, ki bi najbolje storil da se nikdar ne pokaže v javnosti. Nigmo namreč še pozabili, kako nas je gonil na fronto, sam pa se je doma mastil. Naši domovi so propadali, on pa je kupoval graščine. Kako je delal z aprovizacijo, ji tudi znano. Postati je hotel tudi definitiven občinski tajnik, tako, da bi mu kmetje morali plačevati, kadar se mu ni bi več ljubilo delati, penzijo. Od svojih prednikov se razlikuje samo še v tem da nima še tlačanov, ki pa bi ga gotovi naglali. Tudi njegov sin se je odrezal Kot načelnik Sokola je prodal svoj kraj nekemu Orlu. Kaj bomo torej storili na napredni kmetje na dan volitev 8. februarja? Pokazali bomo, da ne maramo slepomisli, da ne maramo klerikalcev pa ti di ne samostojnih graščakov in samostojnih mesarjev, ampak bomo odločno povedali, da smo demokrati in vrgli kroglice zato v drugo škrinjico.

TRBOVLJE. Krajevna organizacija JDS v Trbovljah ima v sredo dne 14. t. m. ob 6. uri zvečer širši sestanek v gostilni Ternovic »pod Skalov«. Sestanek je za člane obvezen. Člani lahko pripeljejo tudi svoje somišljenike s seboj.

ROGASKA SLATINA. Tu se je ustanovil odbor za ustanovitev obrtne šole. Za predsednika je bil izvoljen g. Ivan Vidgaj, krojaški mojster v Rogški Slatini. Na zadnji seji se je sklenilo, da se priredi dne 22. februarja velika obrtna veselica, katere čisti dohodek e namenjen ustanovitvi prepotrebne obrtne šole, v kateri se bodo izpopolnjevali vajenci vseh tukajšnjih obrtnikov v svojem poklicu, da ne bodo zastarali za svojimi tovariši, ki se uče po mestih, kjer so že povsod ustanovljene take šole. Na predlog predsednika Vidgaja je bil soglasno in z velikim odobravanjem izvoljen za pokrovitelja prireditve mariborski veliki župan dr. Pirkmaier. Z veseljem konstatiramo Slatinčani, da se je začelo svitati tudi pri obrtniških krogih, čeravno so se spočetka nekateri kazali nezaupljivi in dvomili v uspeh. Seveda so bili dotičniki zapeljani in nahujskani od onih bivših »gospodov«, ki imajo vedno svoje nesrečne prste vmes, kadar je treba ustvariti kaj koristnega za blagor ljudstva in naše države. Nadejamo se, da se bodo dne 22. februarja odzvali vsi Slatinčani in Rogatčani in posetili prireditev polnoštevno ter s tem dokumentirali, da jim je v resnici na srcu izobrazba in napredek obrtniškega naraščaja.

GOR. KUNGOTA. Župnika Magdiča katerega so obmejni Slovenci gostoljubno sprejeli po prevratu, ko je prišel iz Istre, smo nedavno ožigosali kot nemškutarja. Moč je namreč izstavil nemškemu baronu Egerju uradno nemško izpričevalo ter ga priporočil, da bi mu odloži 14-dnevno kazen, ker je z avtomobilom povozil uboga dečka. Kakor pa klerikalci sedaj zopet na vse štiri zagovarjajo nemškutarje, (razpust nemško požarne hrambe v Sv. Lenartu), tako se je tudi župnik Magdič izkazal v teh dneh kot fanatičen klerikalni strankar, ki popolnoma pozablja na sveto nalogo svojega duhovskega poklica. Na treh kraljev je radi Zehotove smole kričal, da bo sam Kristus pomagal pri volitvah klerikalcem do zmage, med tem ko bodo drugi prešli na sodni dan svoje plačilo.

DOL. LENDAVA. Poslanska manija vlada zadnje čase v Dol. Lendavi. V Beograd se je šel ponujati na program disidentske radikalne stranke madžarski advokat Strasser, ki hoče razdreti, kar so napredniški s težavo ustvarili. Možakar pa bo moral še preje pora nati svoj račun pri Stolu sedmorice v Zagrebu, ki se itak vleče, kakor kača izpod lendavskih gor.

KNJIGJE. Ieposlovne in znanstvene, literarne vrednosti v vseh jeziki, kupuje po najvišjih cenah vedno »Ljudska knjižnica« v Mariboru, Narodni dom I.

Hotel „Union“, nekdanj „Deutsches Haus“ v Celju

Kakor smo že poročali je v soboto po večletnih pravdah prešel v definitivno slovensko posest hotel Union v Celju, nekdanja nemška Frutzbürg »Deutsches Haus«. Čeprav zidana v nam tujem slogu spada ta palača brez dvoma med najlepše in najpompozantnejše v prijaznem in lepem mestu ob Savinji. Do veljave pride tembol, ker stoji na krastem prostoru, na prostranem tigu pred knofodvorom, tako da pozdravi vsakega potnika, čim stopi iz kolodvora. Baš v tem naj bi bil tudi pomen in namen te nemške trdnjave. »Deutsches Haus«! Tujec naj bi na prvi korak videl, da je stopil na nemška tla!

»Deutsches Haus« je zgradilo par let pred vojno posebno društvo, ki pa je bilo več ali manj le krinka, kajti pratečni del stroškov je nosila celjska Mestna hranilnica. Palača je bila res vsa leta do prevrata gnezdo najhujšega nemškega in nemškutarskega sovraštva proti Slovencem in Jugoslovenom. Zato je bilo naravno, da po prevratu društvo ni moglo obstojati naprej. Tega so se zavedali tudi celjski Nemci. Zato se nekateri njihovih

voditeljev, ki so bili tudi odhorni člani društva »Deutsches Haus«, pod roko »prodali« samim sebi veliko palačo za smešno ceno 115.000 Din, naš za znesek, za katerega je bila še vključena Mestna hranilnica.

Samoumevno je, da niti upravne oblasti, niti sodnja take »kupčije« niso mogle priznati. Nemci in nemškutarji so sicer poskušali na vse mogoče načine, da bi si ohranili »Deutsches Haus«, ki so ga po prevratu krstili za hotel »Union«, in posrečilo se jim je res, da so definitivno rešitev zavlekli od prevrata do danes. Tudi se ko je bil spor v zadnjih instancah rčen v slovensko korist, so se upirali, tako da je moglo društvo »Celjski dom« kot pravni naslednik društva »Deutsches Haus«, ki je bilo in je pravi lastnik zgradbe, priti v neno posest potpm sodne eksekucije. To se je v soboto naposled tudi zgodilo. Ponosna zgradba bo odslej naprej služila kulturnemu razvoju naroda, s čigar denarjem je bila v prvi vrsti zgrajena.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama.

Torek, 13.: Zaprto.
Sreda, 14.: »Veronika Deseniška«. D. Cetrick.
Četrtek, 15.: »Magda«. F. Petek.
Petek, 16.: »Izpuhne duše«. A. Sobota.
Sobota, 17.: »Stričkov sen«. Premijera. Izv.

Nedelja, 18.: ob 15.: »Paglavka«. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izv.
Ob 20.: »Veronika Deseniška«. Izv.

Ljubljanska opera.

Torek, 13.: »Sevilski brivci«. Gostuje g. Josip Rijavec. A.

Sreda 14.: Zaprto.
Četrtek, 15.: »Traviata«. V korist Udruga gledaliških igralcev. Gostuje g. Josip Rijavec. Izv.

Petek, 16.: »Rusalka«. B.

Sobota, 17.: »Rigoletto«. C.

Nedelja, 18.: ob 15.: »Netopir«. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izv.

Mariborsko gledališče.

Torek, 13.: »Pri treh mladencih«. C. Kuponi. Zadnjič v sezoni.

Sreda, 14.: Zaprto.

Četrtek, 15.: »Trubadur«. A. Kuponi.

I. abonentski koncert filharmonične družbe v Ljubljani

Slovanska moderna pesem, izvajata ga. Maja de Strozzi in g. Bela Petič.

Filharmonična družba v Ljubljani je letos, kakor že lani, priredila vrsto abonentskih koncertov z izbranim sodobnim sporedom. Prvi letošnji koncert te vrste se je vršil sinoči v dvorani poslopija filharmonične družbe in je imel na sporedu izključno pesmi mladih hrvatskih skladateljev in skladbe slovitega Rusa Igorja Stravinskega. Dasi je z veseljem pozdravljati, da nam je dana prilika, čuti te vrste skladb, vendar se je zdel meni osebno spored premalo raznolik v prvem delu. Vse pesmi je prednašala s svojo priznato virtuozno in poglobljeno umetnostjo operna in koncertna pevka Maja Strozzi; vna na klavirju jo je spremljal njen soprog, Bela Petič, diskretno in z umevanjem.

Od hrvatskih skladb smo slišali pesmi Ambro Novaka, Marka Tajčevića, Jakova Gotovca in Zlatka Grgoševića. Vsa besedila teh pesmi so posneta iz narod-

nih pesmi in tudi kompozicije skušajo zaleteti narodni ton v moderni obliki. Nekatere teh pesmi (predvsem Gotovčeve) so v tem smislu precej posrečene, o vseh izvajalnih tega ni mogoče trditi. Upoštevanja vredno je, da se skuša osamosvojiti pravzaprav šele upostaviti jugoslovanski način komponiranja, čeprav ga je zaenkrat čuti iz teh kompozicij le v pretiranih zategljivih zadnje note vsake posamezne vrste, kar vpliva sčasoma usvajajoče. Način zlaganja te pesmi se naslanja na stil Stravinskega, mnogoterim pa je neustajno kumoval Musorgski.

Drugi del koncerta je prinesel skladbo Stravinskega, v katerem ni bilo takoj spoznati duševnega obeta večine poprej izvajanih skladb. Culi smo večnoma njegove otroške pesmi, ki se odlikujejo povsem po originalnosti, dasi je tudi tu vpliv Musorgskega iz vsega jasno razviden. Najbolj samonikle so se mi zdele: »Tri pesmi iz japonske lirike«, minuciozne pesmice, in pa še takorekto »starmodni« »Dve pesmi na poezije Konstantina Baljmonta«, oha lirčno občutena speva večje linije.

Oha izvajajoča sta žela mnogo priznanja in sta več pesmi na zahtevu ponovila. Sinočni večer je bil bogat na vtisih in želeli bi bilo, da se v bodočnosti porajajo dečke med nami koncerti »starega«, modernega, sodobnega sporeda.

Mestno gledališče v Celju. V pelek, dne 9. t. m. so uprizorili celjski domači igralci D. Nicodemijev veseleigro v treh dejanjih »Zora, dan in noč«. Igra na sebi je stvar, ki morda ni vredna tako velikega truda in študiranja kot ga zahteva od edinih dveh nastopajočih oseb, ker ne najdemo v poteku igre prave dramatične sile in postaja vsled tega dialog mestoma manj zanimiv. Glavno pri igri je način igranja in pa scenerija. Morda učinkuje veseleigra v italijanskem izvirniku radi melodioznosti jezika mnogo bolje, v prevodu se marsikaj izgubi. Oba igralca, g. Pfeifer kot Mario in g'de Hana Mirnikova kot Lia sta posvetila uprizoritvi igre izredno mnogo truda ter napravila iz vlog v največjo meri to, kar se sploh more napraviti. Njun nastop je bil ves čas siguran, naraven in na višku. Edino v prvem dejanju je bila Lia mestoma prehitra in valed tega nerazložna. Scenerija je bila zelo okusna in učinkovita, žal da je bilo gledališče precej prazno.

Josip Rijavec v Ljubljani. Danes zvečer gostuje v operi odlični tenorist gospod Josip Rijavec v operi »Sevilski brivci«. Gost poje glavno vlogo grofa Almavive. Poleg njega nastopijo še: gospa Lovšetova, gg. Betetto, Popov in Zupan. Brezdvomno bo predstava v vsakem oziru prvostarna. Vrši se za red A.

Koncert Sentjakobskega orkestra in pirskega zbora, ki se vrši v pelek 16. tega meseca v Filharmonični dvorani, je

po značaju ljudski koncert. Na programu so skladbe Bériota, Balfeja, Galla, Mayerbeerja, Pavičiča in Adamiča. Od Bériota se izvaja koncert op. 104 za violino s spremljevanjem orkestra, zato naj sledi nekaj podatkov tega skladatelja. Charles Auguste de Bériot (1802. do 1870.) je bil izborna violinski virtuoz, skladatelj in glasbeni pedagog. Njegove skladbe, zlasti violinski koncerti, se vsi odlikujejo po široki, izraziti melodični črti. Nedvomno je na Bériotovo igro in na način skladanja mnogo vplivala njegova žena Maria Garcia-Malibran, tudi sama skladateljica, ki je slovela kot najboljša altistinja 19. stoletja. Zato zasledimo v vseh njegovih poznejših skladbah vpliv belcant kot potrebno protitež napram takratnemu brezsmiselnemu posmenanju Paganinijeve virtuozne tehnike. Bériot je bil, dasi globoko glasbeno nabražen, samouk. Čudno naključje je aneselo, da je tudi g. Fr. Smolik, ki nastopi na koncertu kot solist, samouk. Zato bo nastop gosпода Smolika v Bériotovi skladbi v vsakem oziru tudi za glasbenika zanimiv. O ostalih skladbah prihodnjije.

Repertoar beograjske opere in drame obsega v tekočem tednu sledeče komade: Mnenetovo »Manon«, Delibesova »Lakmé«, Puccinijevi »Tosca« in »Ma-butterfly« ter balet »Coppelia«. Drama pa ima na sporedu: Smri majke Jurgovića, Kralj Lear Kir Janja, Ljubosumje, Zora Zamlirova I. dr.

Domače vesti

* Finančni inspektorati. Finančni minister je odredil razdelitev sedanega oddelka financ na oblastna finančna inspektorata v Ljubljani in Mariboru. Za likvidatorja finančnih oddelka je določen delegat finančnega ministra v Ljubljani dr. Karel Šavnik. Istotako se razdeli finančni oddelki v Zagrebu in Splitu.

* Iz uradnega lista. "Uradni list" objavlja naredbo velikega župana o odmeri in pobiranju občinskih davščin od postelj za prenočevanje tujcev v tržki občini Laškem ter naredbo o pobiranju občinskih davščin na prenočišča v občini Bohinjski Srednji vasi v letu 1925.

* Odlikovanje. Pomočnik komisarja železniške policije na Jesenicah Anton Bagatelj je odlikovan z redom sv. Save pete vrste.

* Razpisana službena mesta. Pri osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu je razpisano mesto direktorja tega urada, konceptualne stroke, kategorije A, položaja II., na državni rudarski šoli v Celju pa mesto rudarskega inženjera kot profesorja za rudarske predmete ter mesto učitelja za slovenščino, srbohrvaščino in domoznastvo. Interesente opozarjamo na dotična razpisa v 2. številki "Uradnega lista".

* Smrtna kosa. Po težkem in dolgem trpljenju je včeraj umrl v Ljubljani gosposod Marijan Ravnihar, višji knjigovodja Kmetijske posojilnice za ljubljansko okolico. V trenutni duševni zmedenosti je Ravnihar pred tedni skočil iz svojega stanovanja na dvorišče in se pri tem smrtonosno poškodoval. Pogreb se vrši jutri ob štirih popoldne iz Leoniške na pokopališče pri sv. Križu. — V Celju je v nedeljo umrl g. Josip Rebeuschegg, hišni posestnik, oče g. Franca Rebeuschegga, mesarja, gostilničarja in občinskega odbornika v Celju, bil je 67 let star. — V Kamniku je preminula v nedeljo gospa Marija Klementič, roj. Matek, soproga trgovca g. Josipa Klementiča. Pokopnica je bila vzor žena, skrbna mati in splošno priljubljena. Pogreb bo danes ob 3. popoldne iz Sute 31. 39 na pokopališče na Zalah. Blag jim spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

* Srebrno poroko slavi v Metliki dne 14. t. m. tamonjni ugledni veletrgovec in posestnik g. Otmar Sturm s svojo soprogo Amalijo. G. Sturm in njegova soproga sta znana kot narodnjaka in naprednjaka daleč po Beli Krajini. Istega dne se poroči tudi njuna hčerka gđ. Ema z bančnim uradnikom g. Jankom A. Krelom iz Karlovca. Obema paroma iskrene čestitke!

* Smrtni greh za obisk znanstvenega predavanja. Včeraj je priredila "Zveza kulturnih društev" predavanje na Vrhniki. Predaval je g. Bajž o zanimivem predmetu "Psihologija mase". Gosposod župnik je smatral po nalogu ljubljanskega škola za svojo dolžnost, da prepove svojim ovčjem prisostvovanje pri znanstvenem predavanju rekli: "Kdor se udeleži tega predavanja, bo imel smrtni greh." Sedaj šele vem, zakaj se klerikali v zadnjem času po "Slovenec" stalno proklamirajo za naprednjake! Menda niti v veku svete inkvizicije ni bilo pod smrtnim grehom prepovedana udeležba na znanstvenem predavanju. Take kulturne sramote nisimo doživeli Slovenci že dolgo leta. S tako prepovedjo si klerikalci sami izpodkopujejo ugled pri našem treznem ljudstvu. To se je pokazalo tudi na Vrhniki, kajti g. Bajž je imel včeraj še več poslušalcev nego običajno. Izgleda, da se na Vrhniki škofovih in župnikovih smrtnih grehov nič kaj ne boji.

* Koliko je odvetnikov v Sloveniji. Odvetniška zbornica objavlja v včerajšnji številki "Uradnega lista" seznam odvetnikov v Sloveniji. Odvetniška zbornica ima sedaj 191 članov iz sicer: v Ljubljani 66, v Mariboru 30, v Ptuj 11, v Murški Soboti 9, v Novem mestu 7, v Dolnji Lendavi 5, v Brežicah, Kamniku, Kočevju, Konjicah, Kranju, Krškem, Razdovljici in v Slovenski Bistrici po 3, v Laškem, pri sv. Lenartu v Slovenskih gorah, v Ljutomeru, Ormožu, Slovenjgradcu in v Šmarju pri Jelšah po 2, v Čenčju pri Moravčah, Črnomlju, Gornji Radgoni, Kozjem, Litiji, Metliki, Rogatcu, Sevnici, Škofji Loki in v Šoštanju po 1 člana. V preteklem letu je število odvetnikov v Sloveniji naraslo za štiri.

* Elektrifikacija Ptuja. Po vestih iz Ptuja dobi mesto že koncem marca električno razsvetljavo. Sedaj se polagajo po mestu podzemeljski glavni vodi. V mnogih hišah so instalacijska dela že končana; tudi transformatorji so že dovršeni. Daljnovod Ptuj - Pragersko bo v kratkem izvršen in meseca marca se bo Ptuj zasvetil v električni luči.

* Slovenski prevod Masarykovih spominov. Prezident češkoslovske republike T. G. Masaryk je dal g. V. M. Zalarju, tajniku filozofske fakultete v Ljubljani, avtorizacijo za slovenski prevod svojih vojnih spominov "Svetovna revolucija za vojne in v vojni 1914. do 1918.". Slovenski prevod bo izšel najbrže že na letošnjo Veliko noč.

* Akcija za ustanovitev vseslovenskega časopisa. Znani čiški zgozovinar profesor H. Ripka, stalni sotrudnik jugoslovanske rubrike v legionarskem "Narodni osvobodilci", poziva slovensko javnost, da se ukrene splošna akcija za ustanovitev vseslovenskega časopisa, ki naj bi nadomestil nekdanji "Slovenski prebudec", ki ga je izdal Adolf Cerny in ki je početkom svetovne vojne prenehal izhajati. Ripka opozarja, da bi nova revija

morala posvečati pozornost ne samo vsem slovenskim narodom, marveč tudi narodom sosednje, vzhodne in južne Evrope, ker so tudi interesi današnjih posameznih slovenskih narodov zelo diferencirani. Samo s takega stališča bi se moglo slovensko vprašanje po celi svoji širini pravilno spoznati, upoštevati potrebe vsakega posameznega naroda in voditi politiko na realni bazi sporazuma.

* Zavednim čevljarjem v vednost. Iz čevljarjskih krogov nam pišejo: Gotovi morje iz naših vrst so v "Slovenec" uprizorili gonjo proti strokovnemu učitelju g. Stefanoviču, ki je vsega obsojanja vred na. Bodimo zadovoljni, da se izobraženci sploh zanimajo za nas in naš obrtni stan. Napredni čevljarji smo g. Stefanoviču, ki je strokovno dobro izobražen, zelo hvaležni, da je zavrgel vse predsodke in deluje z idealizmom, v nadi, da nas dobi pripravljene za nadaljni strokovni boj. Zato tovariši, ne dajte se zaslepi od strankarskih strasti, kajti skrbeti moramo predvsem za dobrobit in napredek našega stanu.

* Volkovi in divji prašiči v kočevskih žumah. V kočevskih žumah so se v zadnjih letih volkovi in divji prašiči silno pomnožili in so postali prava nadloga za tamkajšnje prebivalstvo. Volkovi so raztrgali že lepo število ovac in koz, divji prašiči pa povzročajo kmetovalcem veliko škodo na polju, zlasti na njivah, kjer je sajen krompir ali pa koruza. Nujno potrebno je, da se uprizorijo lovi na divje prašiče zlasti pozimi, ko zapade sneg in se v snegu tem škodljivcem lažje pride na sled.

* Gospodarska zadruga JNAD Jadran prosí vse one, ki so prejeli nabiralne pole za zadrugo, da iste vrnejo najkasneje do 31. januarja t. l.

* XIV. redni občni zbor "Slovenskega lovskega društva" v Ljubljani se vrši 2. februarja ob pol 10. v steklenem salonu restavracije na Južnem kolodvoru v Ljubljani. — Dnevni red: 1.) Poročilo o društvenem delovanju. 2.) Poročilo računskih preglednikov. 3.) Podelitev odrednice odbora. 4.) Volitve (event.). 5.) Določitev pristopnine, članarine in ustanovnine. 6.) Določitev nagrad tajiaku, blagajniku, uredniku in gospodarju. 8.) Samostojni predlogi, ki jih je poslati do včeraj 24. januarja do 18. Slov. lovskemu društvu. 9.) Interpelacije. 10.) Služajnosti. Ako bi ne bil sklicani občni zbor sklepčen, se vrši pol ure pozneje prav tam drugi občni zbor, ki je sklepčen ne glede na število udeležencev. Pooblastila so v smislu § 21., VI. odstavka društvenih pravil dopustna, vendar sme zastopati vsak član na občnem zboru samo še pet drugih članov. Dr. Ivan Lovrenčič, predsednik S. L. D. 86

* Vesela vdova. 80letna Jela Sudec iz Varazdina se je lani poročila z 28 letnim kmečkim fantom Josipom Grigjanom. Iz prvega zakona mu je prinesla dva otroka. Mladi zakon pa se je že prvi teden izpremenil za moža v pravi peklo. Žena ga je mučila in dražila, kjerkoli in kadar koli ga je mogla. Ker je bila bogata, on pa ni prinesel ničesar k hiši, je moral molčati. Ko pa je ni mogel več vzdržati, so se vrnil k svoji materi. Že dec nekaj dni pa ga je prišla žena prositi, naj se vrne k njej. Siromak ni vedel, kaj ga še čeka. Pred nekaj dnevi sta Jelica obiskala njen brat Josip in svak Juraj Cuklin, ki ga je pregovorila, da spravi njenega moža s pota. Cuklin je Grigjana v resnici zabil v neko gostilno, v kateri je povabil prepir. Ko se je Grigjan odstranil, je skočil za njim in oddal iz karabinke nanj tri strela. Grigjan se je zgrudil smrtonosno zadet, nezvesten na tla. Ko ga je naslednjega dne našel brat v mlaki krvi, ga je takoj prepeljal v bolnico v Varazdin. Siromak je medtem že zblaznel in bo najbrže podlegel. Jela Sudec, njenega brata in svaka so takoj aretirali in izročili sodišču.

* Dve ameriški Slovenci utonili. V Denverju v Zedinjenih državah sta utonili hčerki našega rojaka Antona Debelaka, ki sta se drsnili na tankem ledu blizu domače hiše. Ko so pasanti začeli klicati na pomoč, je prihitel oče, ki se je bil ravno vrnil domov. Moč je skočil v vodo, a bilo je prepozno. Deklici so potegnili že mrtvi iz vode.

* Petar v Dol. Lendavi. V noči od 9. na 10. t. m. je na dosedaj nepojasnjen način izbruhnil požar v gosposdarskem poslopu posestnika Ljudovika Majžla v Dol. Lendavi in mu vpepeli gosposdarsko poslopje, živinsko krmo, vozove in drugo orodje. Med požarom se je zadušila v blevu ena krava, dočim je davčni kontrolor g. Dragotin Čepel rešil pogorelo dva konja iz gorečnega bleva in tako preprečil še večjo nesrečo. Majžl, ki ni bil zavarovan proti požaru, ima okoli 50.000 Din škoda. K sreči ni bilo vetrovno vreme, sicer bi se ogenj gotovo razširil tudi na posebna poslopja. Požrtvovalnim možem se je zahvaliti, da je bil ogenj pravčasno lokaliziran, red pa je hvaljevalno vzdrževalo tamkajšnje orožništvo. Graje vredno pa je dejstvo, da mestna občina v Dol. Lendavi še sedaj nima organiziranega gasilnega društva, daš ima vse gasilne priprave.

* Aretacija morilca Makarja. Poročali smo že v novembru o grozovitem umoru, ki se je izvršil v Spodnji novi vasi pri Slovenski Bistrici. Alkoholik Simon Makar, bivši posestnik na Zgornji Polstavi, je umoril svojo ženo in jo nato že obesil ter potem izginil. Dostoj se je potikal, to dni pa so ga izaladili v hišini Podčetrka

Nova krasna kolekcija plesnih toalet

bode dovršena dne 14. januarja

Modni atelje M. ŠARC

Ljubljana, Kongresni trg 4/I.

Priljubljeni "Slovenski večer" z akademijo in plesom priredi

j. n. a. d. Jadran dne 17. januarja v veliki dvorani hotela "Uniona"

in ga izročili mariborskemu okrožnemu sodišču.

* Velika tatvina na Vranskem. Vlomilska družba, ki se potika ob štajersko-kranjskih obmejnih krajih, je vlomila te dni v trgovino Ivana Lavriča na Vranskem. Vlomilci so odpeljali nad 600 metrov raznega blaga za moške in ženske obleke in perilo, precej sukanca in tobaka ter srebrno žepno uro v skupni vrednosti nad 20.000 Din. Tatovi so šli z ukradenim blagom najbrže preko meje.

* Zadruga stavbenikov v Sloveniji s sedežem v Ljubljani, sklicuje za četrtek, 15. t. m. 25. redni letni zbirni zbor ob 10. dopoldne v novo prizidanem salonu restavracije Miklič v Kolodvorski ulici št. 43 v Ljubljani. Ker se bodo obravnavale na zboru jako važne zadeve, je v interesu združenih članov, da se zbora v čim večjem številu udeležijo.

* Izgubila se je rjava taška (Aktentasche) z različnimi dokumenti na poti od Zirovnice proti Bledu. Pošten najhitelji se prosí, da isto odda proti nagradi pri Anonimnem in reklamnem zavodu "Apollo", Ljubljana, Stari trg 19-11. 85

* Glasilo Slovenskega lovskega društva "Lovec", št. 1. za leto 1925. je dostičan in se bo začel razpošiljati v nekaj dneh članom, ki so za letošni poravnali članarino. Kdor še ni plačal, pa reflektira na Lovec, naj nemudoma pošlje članarino v znesku 50 Din društvenemu blagajniku g. Ivanu Zupanu v Ljubljani, Gosposvetska cesta 17. Odbor S. L. D. 85

Naročnina za "Jutro":

Za celo leto	300 Din
za pol leta	150 Din
za četrt leta	75 Din
mesečno	25 Din
za inozemstvo mesečno 40 Din	

Uprava "Jutra"
Prešernova ul. 54

Iz Ljubljane

u— Preselitev italijanskega konzulata. Generalni konzulat kraljevine Italije se je preselil v Selenburgovo ulico št. 7, II. nadst. Konzularna pisarna je odprta od 9. do trideset na 1., urad za izdajanje potnih listov od 9. do pol 12., urad za trgovske informacije pa od 15. do 16. ure.

u— Francosko predavanje na ljubljanski univerzi. "Les milieux intellectuels et l'année littéraire a Paris" bo predmet predavanja, ki ga bo imel g. Warnier v univerzitetni dvorani v soboto dne 17. t. m. ob 18. uri. Vsi prijatelji francoskega jezika se vlijudno vabijo.

u— Društvo najemnikov za Slovenijo opozarja, da se vrši prihodnja javna odpora seja v sredo, dne 14. t. m. ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije Sv. Petra cesta št. 12, pritlično, desno.

u— Pisarna glavnega odbora za obdelovanje barja se je preselila iz Marjanišča (Poljanska cesta 26) v nove prostore na Turjaški trg št. 3, II. (poslopje Kmetijske družbe). Uradne ure od 15. do 17.

u— Redna glavna skupščina društva "Pravnik" se bo vršila dne 28. januarja ob pol 6. uri popoldne v pravosodni palači št. 79 v Ljubljani z običajnim dnevnim redom.

u— Umrli v Ljubljani. Zadnje tri dni so bili prijavljeni sledeči smrtni slučaji: Marjan Ravnihar, bančni uradnik, 41 let. — Alojzij Sever, strojarjev novorojenček, 1 dan. — Ana Beravs, gostačka, 63 let. — Viktor Korsika, umetni in trgovski vrtnar, 45 let. — Rihard Schumi, finančni računski svetnik, 57 let. — Stefka Hernav, rejnika, 5 mesecev. — Franciška Wohinz, učiteljeva vdova, 62 let. — Antonija Platnar, kuharica, 32 let.

u— Glasbena Matica. Danes ob 18.15 vaja za ženske, ob 20. za moške in jutri ob 18.15 za mešani zbor. Vsi in točno! Smo pred koncertom! — Odbor.

u— Orjuna št. Jakob • Trnovo ima redni mesečni sestanek v sredo dne 14. t. m. ob 8. uri zvečer pri Kavčiču. Privoz št. 4. Sestanka se udeležijo delegat občinskega odbora, Z odzivom na razvite priprave Orjuna Beograd in na predstojelci kongres pozivljamo članstvo, da se sestanka polnoštevilno udeležijo. — Odbor.

u— Etnografski muzej v Ljubljani. Iz Beograda poročajo: Po nasvetu uprave etnografskega muzeja v Ljubljani je ministrstvo prosvete odobrilo, da muzej razširi svoje oddelke. V to svrhu se nabavi večje poslopje, v katerem se namo- sti del obranega materiala.

u— Članice Splošnega ženskega društva ki so kupovale na društvene izkaznice, naj se zgledajo s kuponi v sredo dne 14. januarja ali petek od 16. do 18. ure v društvenih prostorih. Kdor se v tem roku ne javi, zapade njegov popust v društvene svrhe.

u— Prihranite si denar! Vse zimsko oblačilno blago, posebno za suknje in plašče radi pozne sezone po ogromno znižanih cenah pri A. Potokar, Ljubljana, poleg trga pri Zmajskem mostu. Tudi vsa druga manufakturna po priznani najnižjih cenah. 3619

u— Zatekla se je pisca, volčje pasme, ima usnjen ovratnik brez znamke. Poizve se Trnovska ul 15 pritl. levo. 91

u— Krajevna organizacija JDS Viš vabi vse svoje somišljenike na sestanek, ki se vrši v sredo dne 14. t. m. ob 8. uri zvečer v gostilni "Na pošti" na Viču. Poroča kandidat g. Zebal.

u— Predavanja o teoriji železobetonske vrste vsako nedeljo od 8. do 12. ure. Pričetek v nedeljo dne 18. t. m., vse druge informacije se dobe v tehniški pisarni, Tržaška cesta 2. 75

Iz Maribora

u— Aretacija v Zlatičevski aferi. Radi manipulacij z ukradenim usmer, ki ga je aretirani Planinc dobavljal od tovarne "Petovia" umorjenemu čevljarju Miklu, je bil aretirani tudi gostilničar Alojz Senica v Studencih pri Mariboru.

u— Na agitacijo med vojaškimi penzionisti se je podal minulo soboto upokojeni avstrijski polkovnik g. Aljančič ter imel pri Götzu dvanajststori pridigo. Kako velikanski uspeh bi dosegli vojaški penzionisti, če bi prišel g. Aljančič v Beograd. Njegov govor pa očitno ni ničesar zalegal, ker se ni nihče ogrel za njegovo kandidacijo.

u— Invalidi so imeli v nedeljo dopoldne svoj občni zbor, ki je bil zelo burčen, ker je nastopilo preveč kandidatov za predsedniško mesto. Končno je dobil večino klerikalec Krepek. Vendar radi motenja opozicije ni prišlo do izvolitve celotnega novega odbora.

Iz Celja

u— Sestanek izvršujočih članov in članic Sokola se vrši nočjo ob 19.30 v telovadnici. Razgovor o kandidaturi listi in drugih zadevah, ki pridejo na četrtkov občni zbor.

u— Plesni večer poljskih službovcev. Bila je to v soboto, dne 10. t. m. prva večja prireditel, ki se je vršila v hotelu Union, po prevzetju istega od novega društva "Celjski dom". Vsi prostori so bili napolnjeni z občinstvom iz najrazličnejših stanov. Ves čas je vladalo po prostornih dvorinah najlepše razpoloženje, ki ga je dvignila še zlasti zavest, da smo na domačih tleh. Ples je otvoril, ker je bil pokrovitelj, g. veliki župan dr. Pirkmaier službeno zadržan, g. srezi poglavar dr. Žužek. Med številnimi zastopniki raznih uradov in oblasti smo opazili tudi celjskega župana g. dr. Hrašovec in polkovnika Namovič. Častno zastopali so bili predvsem pridobitni krogi. Vojaška godba iz Maribora je v akustični dvorani marljivo svirala, mladi svet pa je rajal do raznega jutra. Splošno se je opazilo, da znajo Nemci izvajati bojkotno gibanje na čisto drugi način kakor pa Slovenci. Sicer pa se bodo morali na nove razmere končno enkrat privaditi. Čisti dobiček, ki naj bi bil kolikor mogoče izdaten, je namenjen najrevnejšim tovaršem in njihovi rodbini, to je tistim, katere je smrt dragih roditeljev postavila v najhujšo bedo.

Iz Primorja

* Ti pa znaš! Zadruga tiskarna v Gorici je izdala letos "Ljudsko pratiko", ki služi seveda v prvi vrsti političnim svrham založništva. Politični veljaki primorskih Slovencev so tam tako popisani: "Dr. Engelbert Besednjak (pristaš Ščokove krščanske-socialne struje) zastopa program, ki se da označiti z besedami: naroden, socialen, ljudski. Drugi poslanec, ki ga je naše ljudstvo poslalo v Rim je dr. Jos. Wilfan, odvetnik. On zastopa program, ki bi se dal pravilno takole označiti: naroden, liberalno-kapitalistično naziranje." To je res čisto po "socialnem in ljudskem" programu!

* Politična preganjanja na Gorškem. Gorška politična oblast je začela na vse kriplje pritiskati na protifašistovski žilve v deželi. V stanovanjih znanih nasprotnikov sedanjega režima se vršijo preiskave, ki pa ne rode zaželenega uspeha.

* Radi zabranjenega orožja, ki se je našlo v njunem stanovanju, sta bila aretirana Franc Drufovca in Števerjancu in Anton Markočič v Gradiskini pri Ločniku. Pri prvem se je našla pištola, sablja in bajonet, pri drugem pa puška z nabojci.

* Samomor radi neozdravljive bolezni. Nenavadna, toda pretresljiva drama se je odigrala v Trstu, kjer si je v ulici Cavana stanujoči krojač Coppevani zavezal oči in skočil s tretjega nadstropja na ulico. Obležal je težko ranjen s pretresnimi mogočimi in zlomljenimi rokami. Samomorilec je že del časa hodil ves za mislimi okoli. Razvedriti ga niso mogli ne domači, ne tuji ljudje. Samomor je izvršil radi neozdravljive bolezni.

* Slovenski vokalni kvartet, ki je pel na svoji kratki turneji v Julijski Krajini s tolikom uspehom, je imel svojo koncertno prireditev dne 6. januarja v Idriji. Četvorica pevcev je izvedla svojo nalogo zelo častno. Prireditvi je prisostvovalo tudi precejšnje število v Idriji živečih Italijanov, ki so se divili lepoti slovenske pesni.

Dopisi

VRHNIKA. Našemu g. dekanu so predavanja Zveze kulturnih društev silno v želodcu. Ker nima poguma, da bi se odzval vabilu, da se jih udeleži in skuša overiti izvajanje g. predavatelja, pa robni na prižnici proti predavanjem. Preteklo nedeljo je celo grozil s smrtnim grehom vsem, ki posejajo predavanja. Ne vemo, ali je tako zloben ali slabo informiran, da potvarja resnico. Svetujemo mu, naj pride prihodnjič k predavanju in ne vohuni na vogalih okoli dvorane. Sicer smo mu pa za reklamo prav hvaležni, ker predavanja sedaj še bolj uspevajo.

KAMNIK. Sokol je uprizoril dne 6. t. m. lirsko epopejo "Ave Patria", ki jo je spisal naš brat dr. Igor Vidic. V delu, ki vsebuje predigo, tri dejanja in alegorijo kot epilog, nam simbolizira avtor našo politično razdrapanost ter živo slika istovetnost ljubezni do rodne matere z ljubeznijo do domovine. Kakor majne temelje domače hiše nespornum v družini, tako ruši državo nespametna politika separatizma. Delo predmeta velika ljubezen do domovine; z divnim jezikom zvencem kot pesem, nam slika naš brat to ljubezen. V drugem dejanju bo treba morda malo korekture v vsebini, potem pa bi bilo želeli, da si osveto to delo vsi naši sokolski odri. Igralci, da si po večini sami novinci, so rešili svoje vloge častno in jim gre vse priznanje. Režijo je vodil dr. Vidic sam in žel za svoj trud viharno ploskanje. Pri odprti sceni mu je izročila sestra Pepca Kumrova lep lovorjev venec. Dvorana je bila nabito polna in je le želeli, da bi gojili naš Sokol poleg telovadbe primerno tudi prosveto.

VACE PRI LITIJ. Dosedaj je vsak širši razmah društvenega življenja v našem kraju onemogočalo to, da nismo imeli nobenih primernih društvenih prostorov. Podjetnemu Sokolu pa se imamo zahvaliti, da je preuredil zapuščene prostore nekčega hleva v prav mično in razmerno prostorno "sokolsko dvorano". Seveda je Sokol pri tem pokazal posnemanja vredno poštrevnost svojega članstva, ki je s kulukom in lastnimi gnetimi žrtvami vendarle dalo društvu prostore, primerne za zborovanja, telovadnico in gledališke nastope. V teh, res enostavnih a zato še bolj prijetnih prostorih je pridni Sokol na Novoga leta odigral dve veseloligi: Zamorca in Pogodbo. Dvorana je bila polna in občinstvo ni štedilo z aplavzom. Med igranci si opazil, kakor je to povsod, izvrstne in manj izvrstne. To je umevno, saj so bili vsi navezani le na svoje prirojene različne igralске zmčnosti in bi se vsi z malenkostno žolo ob podpori dobrega režiserja povzpeli v izvrstne igralске zbor. Sokol je na svoje igralce lahko ponosen in le želimo, da nas še večkrat razveseli s tako lepimi nastopi. — Že.

DOBREPOLJE. Minuli so časi, ko se je SLS pod vodstvom dr. Ivana Šustera šila in ob krepkem sodelovanju gosposda nadučitelja in državnega poslanca Jakliča zanimala za naše dobrepoljske občine kot za svoje domove. Ti možje so pridobili za nas Dobrepoljčane neveljnih zaslug, čeprav ne žanjajo danes nobene zahvale, ampak so za svoje nesebično delovanje postavljeni v kot. Plodove njih truda pa žanjejo drugi, na eni strani župnik Skulj iz ribniške doline, ki radi truda Jakliča in Šustera še danes pobira pri nas večino glasov, tako nekako kot biro, na drugi strani pa mesar Pucelj iz Velikih Lašč, ki pobira ostanke. Nobeden od teh dveh pa še ni ničesar storil za nas. Skulj skrbi le za svojo ribniško dolino in svojo suho robo ter pritiska kljuko po Ljubljani in Beogradu za svoje dijete, Pucelj pa gleda seveda le na svoje Velike Lašče in okolice, dočim se za nas nihče prav ne zmeni. To je tudi pravilno, saj sami od sebe kot ovce deremo za obema, svojih zahtev pa ne znamo postaviti. Vendar je dejstvo, da smo mi Dobrepoljci v velikolaškem okraju najbogatejši in najboljši del, ki plačujemo največ davkov in bi se nas, da nismo mile ovce, moralo povsod v prvi vrsti upoštevati. Čemu dobivajo drugi vodovode in druge javne naprave, mi pa nič in bomo morali morda še celo elektriko likvidirati, čeprav je to dete naših lastnih žuljev in stremljenj po napredku? Čemu moramo mi k sodnji v Velike Lašče ter moramo še celo davke tja plačevati, dočim mori vsak pameten človek misliti, da uradi spajajo k nam. Dobrepoljci, prenešimo dobro, komu naj od damo to pot svoje kroglice — dosti dolgo časa smo že bili ovce.

KRSKO. Podružnica Kola jugosl. sester je priredila 21. decembra prav dobro uspešno božičnico, kjer je obdarovala lepo število otrok. Pred obdarovanjem je deca nastopila v izvirni igrici "Božični prizor", ki jo je za to priliko napisal gosp. strok. učitelj Gaspari. Da se je božičnica tako lepo proslavila, gre zasluga tajnici g. Vutkovičevi, ki je vodila režijo, g. kaplana z Vidma za skioptično predavanje, g. trgovcem in drugim dobrotnikom za brezplačne prispevke. Želimo humanemu društvu, da uspeva vedno lepše, da tako uspešne širi cilje prave človekove ljubezni. 89

BREŽICE. Sokolsko društvo v Brežicah priredi v nedeljo dne 1. februarja ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Narodnega doma sokolski ples, na katerega se brate in sestre ter prijatelji Sokolstva vobče že danes vabijo. Bratska sokolska in druga društva v Posavju opozarjamo, da se na to prireditel pri določitvi lastnih plesnih zabav ozirajo. — Zdravol

Iz življenja in sveta

DR. MARX.

ki je kot državni kancelar dve leti uspešno vodil nemško državno politiko, a so ga zdaj zrušili monarhisti in nacionaisti.

Duhovi se vračajo ...

... ali »hodijo nazaj«, kakor pravijo stare žene. Sedaj je zimski čas in čeprav so volitve, radi slišimo za pečjo, ob tihih večerih, tudi kaj takšnega, da se nam napravi kurja polt. Seveda so moderne storitve o duhovih bolj komplicirane, kakor one, ki so jih polharji pravili Jurčiču v šumah okrog Muljave. Sedaj so tudi duhovi postali bolj psihološki in nimajo več na rjuhar napísano »Celjsko mestno damsko kopališče«, kakor svojčas pri »Mlinarju in njegovi hčerki«.

O modernih duhovih, ki se vračajo, pripoveduje strašne reči Bela Bálasz v »Welthühne«. Reč je res takšna, da se ti naježe lasje, in vredna, da jo povemo tudi svojim čestitim bralcem in volilcem v premljevanje.

»Bil je samo prizor v ateljeju za kino. Toda nikdar še nisem videl nič strahotnejšega. Mrtvi spomin se je oblekel v muzejske stare obleke in je požrl žive duše. Demonična astralna življenja prošlosti so se vrnili in se polastila živih ljudi. Mrtvak je živega »panal«.

Pred par dnevi so na Dunaju pripravili film o zadnjih prihodih in nezdah zadnjega cesarja Karla Habsburžana. Prvi del tega filma se spada v vojno dobo. Za glumilce filma je torej podjetje potrebovalo mnogo dvorskega sijaja, dvorske noše in sluge in cel regiment oficirjev v starih uniformah, vseh vrst in šarž. Razume se ob sebi, da so bili »pristni« vsi prostori, film se je glumil in posnel v pravem starem cesarskem dvoru, v dvoranah s pristnim pohištvo itd. Enako pristno so bile uniforme vseh telesnih gardistov in lakajev. Za primeren honorar je vodil vse ceremonije tudi pravi in pristni nekdanji dvorski ceremonijar, ki je sam vodil režijo teh prizorov in kontroliral otmene (»vornehme«) kretne sodelujočih predmetnih koristk. Okoliščina »Zito« je zato frizirala pristna in resnična nekdanja Zitiina frizerka. Generacije brez bodočnosti tako dobivajo obresti od svoje prošlosti. Na ta način skuša Dunaj dobiti vrnjen del onega denarja katerega je izdal za Habsburžane.

Toda uprava filma je potrebovala sedaj še okrog 100 c. kr. oficirjev. Vrhovni režiser je vztrajno zahteval, da morajo tudi ti oficirji biti »pristni«, čes, »pristnega oficirja takoj spoznaš po licu in kretajah, ki se glumcu nikdar tako ne posrečijo.«

V 24 urah je bilo »štelanih« okrog 100 bivših aktivnih oficirjev. Pred pazduho so prinesli seboj svoje nekdanje uniforme, — dobro shranjene, — in so prišli, pripravljeni, da glumijo oficirje, da glumijo sami sebi za film. Postavili so se v svetlo luč ogromnega ateljeja, pred Jupiterove lampe, kakor ovce pred viharjem nejuhaško zgneteni v gručo med kupe po-

hištvu, kulis, ulic, stebrov, podzemeljskih jam, mostov, — kakor med ruševinami razstreljenega mesta. Morda so pred malo leti slično postajali med sličnimi ruševinami, toda resničnimi, — v gruči, turbinah in močeh, — oficirski zbor poražene armade?

Izprva so se sramovali drug pred drugim. Ne radi svoje ubožnosti, ki jih je napotila, da glumijo za film. V vsaki drugi vlogi bi bili najbrže radostno sodelovali. Toda sami pred seboj so se sramovali, da sedaj za komedijo glumijo vse ono, kar je bilo ponos in čast njihovega nekdanjega, glavnega in lepšega življenja. Toda to glumno razpoloženje ni dolgo trajalo. Delo jih je pričelo zanimati. Vročični tempo tega posebnega ateljejskega milijeta jih je potegnil seboj v pol umetniško, pol tehnično sodelovanje. Oblekli so svoje stare uniforme ...

... in čudež je pričel. Ko so sedaj stopali med kulisami v svojih uniformah, rožljanje s sabljami in ostrogo, zvezdami na ovratnikih, odlikovanji na prsih, — je nad njimi pričela delovati neka bolna domišljija, neke vrste blaznost mase. Ti povečini že osiveli civilisti, ki so v zadnjih letih pretrpeli mnogo gorja in gotovo izgubili veselje nad igranjem, — sedaj so se zvrnili in vzboli in s ponosnim smehljajem so pričeli glumiti svoj korzo, kakor dečki, katerim je božiček prinesel sabljo in čako. Pa to bi bilo še razumljivo v ateljeju. Toda v garderobi se je reč nadaljevala. Krojači so kar gledali! Starejši in ne baš bedasti gospodje so pričeli tekmovali med seboj, kdo dobi višjo šaržo, ki mu jo bo krojač prisklil! Dvorili so krojačem in jih iz svojega beraškega honorarja hoteli še podkupiti, za več zvezd! Sklicevali so se na svojo prošlost in zasluge in mobilizirali vsako v ateljeju in podjetju možno protekcijo, da — »napredujejo v rangi«! Sedaj so že docela pozabili v resničnost, kakor pravi blazniki. V ateljeju so za urico zagospodovali duhoviti stare c. in kr. armade. V pavzah, med razgovorom, so se porazdelili v skupine, toda po — šaržah. Poročnik je zopet stal »mirno« pred svojim »generalom« po krojačevi milosti, če je ekselencen blagovoli želeli vzgledati za cigareto. »General« je surovo ostel »nadporočnika«, ki je prišel brez rokavic »raportu«, — ta scena je bila med filmskimi, — in statisti s 30.000 K honorarja za večer je pred drugim statistom z enakim honorarjem stal »mirno« in si samega resničnega respekta ni upal dihati.

Stari gospodje so bili zares veseli. Smeli so si priti redov in odlikovanj po mili volji. Že zato bi se bili radi udeležili glume, tudi zastoni. Eden režiserjev je med delom iz stvarnega razloga zahteval od sodelujočih, naj svojo odlikovanja odložijo. Ta gospod niti ni hotel dalje sodelovati! Ta sicer prav razumni, še štiri-desetletni mož je vlačil oči prišel k meni in ginljivo prosil, da bi smel svoja odlikovanja obdržati do kraja filmanja!

To ni bilo več glumljenje. Prišlo je strašilo. Ko je mladi, brezpomembni igralec, ki bi imel glumiti cesarja Karla, — je radi frapantne fizične sličnosti mu je bila poverjena ta vloga, za kino ima sicer še premalo prakse, — ko je torej v cesarski uniformi ta mladenič vstopil pred aparat in glumil svojo vlogo, ga je režiser zamenjal z na boljši komični priredki in ekserciral z njim, da mu mladenič ni ušel iz okvira za mišljeni kinematografski posnetek. Toda vse to go-spodov ni prebujilo. Pretreseni in trepetajočih ustnic so stali pred svojim »vladardjem«, — za živa ga morda niso nikdar videli, gotovo ne iz tolike bližine, — in sedaj so doživljali največje svoje doživljanje, svojo najglobljo emocijo. Ta blaznost se je oficirjem brala z lic in kretajah tako jasno, da so režiserji in delavci, ki so se doslej nad njimi zabavali, postali pri tem prizoru ganjeni in resni.

To ni bila več komedija niti otročarija, ampak psihoza mase. Stara, zopet iz omare privlečena nekdanja obleka je pre-motila njih duše. Noša je ležala v grobu, toda prošlost je še živa v teh glavah. Na-

muzeji in na ta bolna srca je treba pritr-diti krepke zapahe ...

Evo, takšna je moderna storitja o raj-nih, ki »nazaj hodijo«. Ali ni nekaj takšnih blaznežev morda kjerkoli še tudi pri nas? Morda bi o tem razmišljali tudi gospodje volilci, in kdor hoče. Za takšne duhove je treba vsekakor imeti nekaj »žegnane vode«.

Nečloveški umor v Budimpešti

Že par dni razburja javnost v madžar-ski prestolici nečloveški umor, ki se je pripetil koncem prošlega tedna in še danes ni natančno pojasnjen. V četrtek podnevi je namreč izginil z doma 38-letni klobasičar Franc Koudelka. Ker ga do sobote zvečer ni bilo nazaj, so ga svojci začeli iskati in ker ga niso nikjer našli, je bila o stvari obveščena policija, ki je odkrila strašen umor. Klobasičarja sta umorila orožniški nadporočnik Gustav Lederer in njegova žena.

Koudelka je bil stalen hišni gost za-konskih Ledererjevih. Z nadporočnikom sta trgovala skupaj in sta se čisto sestajala. Sestanki so se vršili v Ledererjevem stanovanju. Nadporočnik je imel ženo, ki je zelo rada koketirala in zgodilo se je, da se je spustila tudi s klobasičarjem v intimne odnose. Rada je nosila raz-košne obleke in je živela na moč potratno. Lederer pa je imel komaj toliko do-hodkov, da je mogel živeti skromno ro-dbinsko življenje. In ker je prekipčevalo stvo sčasoma opešalo, so Ledererjeva začela zmanjkovati gmožna sredstva. Na-vezana sta bila smo na vojaško gažo, ki pa ni bila posebno velika.

Nekaj časa sta nadaljevala stari način življenja s pomočjo posojil. Slednjič pa so tudi ti viri usahnil in koncem prošle-ga tedna sta prišla zakonec na strašno misel umora, katerega sta izvršila očitno z veliko hladnokrvnostjo in dobro pri-pravljeno.

Natančen potek umora je še zastr v meglo. Trenutno je o zločinu na razpolo-go samo policijski material in pa izjava nadporočnika ter njegove žene na poli-ciji.

Budimpeštanski redarstvo, ki je bilo v soboto obveščeno, da je Koudelka odšel v posete k Ledererju, je prešlo obenem naznanilo iz Czepla, poleg Budimpešte, da se dogajajo v stanovanju Ledererja zadnje dni skrivnostne reči. Neki nočni čuvaj, ki opravlja službo paznika v bliž-ni Donave pri Czeplu je obvestil obla-sti, da je videl na obali reke nekega mo-ža v spremstvu ženske in moške osebe, ki so nosili dva ročna kovčega. Vprašal je Ledererja, katerega je poznal osebno, kaj nosi s seboj, nakar mu je vprašaneec odvrnil, da je ustretil psa in da ga hoče vreči v Donavo. Potem je trojica izginila. Naslednjega jutra pa so ljudje našli na obali reke okrvavljen telovnik ter ko-mad človeškega mesa.

Nemudoma je odšla iz Budimpešte v Czepl skupina detektivov. Lederer stanuje v II. nadstropju. Ko so agenti po-trkali na njegova vrata, so videli, da so duri zaklenjene. V stanovanju je civlil samo pes. Ker jim ni prišel nihče odpreti, so se informirali pri hišnici, kaj se je zadnje dni posebej zgodilo pri Ledererjevih. Ženska jim je povedala, da je zahteval Lederer ključ od podrešča in da se je nato s svojo ženo in nekim dru-gim moškim odstranil iz stanovanja.

Detektivi so preiskovali hišo, kmalu pa jim je udaril v nos smrad po človeškem truplu. Širil se je iz dveh oficirskih kov-čegov, katere so radi tega odprli. Pogled na vsehino je bil grozen. Med okrvavlje-

Obleke in blago

za obleke dobavlja vedno najboljše in po brezkonkurenčnih cenah

Drago Schwab, Ljubljana.

nim perilom so ležali kosi človeškega me-sa, odsekane roke, noge in kosti navedz možnega moža. Detektivi so si bili na jasnem, da se je izvršil umor in so začeli zadevo natančno zasledovati.

Najprej so zajeli na cesti Ledererjevo ženo, ki se je vračala domov. Izgovarja-la se je na razne načine in je končno pri-znala, da je bil klobasičar umorjen. Truplo sta z možem razsekala na kose, povila kose v perilo in obleko ter ga de-loma odnesla v Donavo. Povod za umor je baje ljubosumnega značaja.

V četrtek popoldne je pripovedovala aretirana žena, je prišel Koudelka k njim. Med Ledererjem in klobasičarjem se je razvnel prepir, v katerem se je po-kazalo, da je nadporočnik ljubosumen na Koudelko. Prepir se je stopnjeval in ko je bil na vrhuncu, je žena utekla iz sohe. Čez štiri ure se je vrnila in našla na tleh mlakužo krvi, v kateri je ležal Koudelka mrtev in deloma že razčetrten. Lederer ji je pojasnil dejanje. Dejal je, da bosta truplo ometala in ga vrlega v Donavo. Provizorično pa sta shranila razsekanega moža v kovčge in jih odnesla v pod-strežje.

Ledererjeva žena je rodom Tirolka. Pri zasliševanju je padla večkrat v omed-levico, le ko jo je policijski uradnik vprašal, kje je denar in nakit, katerega je imel Koudelka pri sebi, je prebledela in ni mogla odgovoriti.

Nadporočnikov brat Aleksander, ki je pomagal prenašati kovčge na donavsko obrežje, je pri zasliševanju izjavil, da mu je bil umor popolnoma neznan. K njemu je prišla vsakinja in ga prosila, naj bi ji pomagal nesti neke zavoje v Czepl. Na vprašanje kaj je v zavojih, mu je žena rekla, da se nahajajo v njih spisi, ki bi Ledererja lahko težko kompromitirali. Ko so se pa vrnili nazaj v Czepl, mu je vsakinja izročila 60 milijonov madžar-

skih kron denarja, katerega je shranil v žep svoje suknje.

Ugotovljeno je, da je imel Koudelka, ko je odšel z doma, pri sebi nad 100 mi-lionov kron gotovine in celo vrsto dra-gocenih predmetov, katerih polovica do-slej še ni mogla odkriti.

Izpovedi nadporočnika Ledererja se ne krijejo z izpovedmi njegove žene. On trdi, da je zatekel ženo v klobasičar-jem naročju, nakar je ustrelil zakono-lomca od zadaj. Truplo pa je po ustrelit-vi razsekala njegova žena. Te izjave da-jejo povod sumiti, da se je roparski umor izvršil morda drugače kakor je bil popisani v izpovedbah obeh zakonov.

Koudelka je bil velik in prijazen mož priklupljive vnanjosti. Nadporočnik Led-erer, ki se je čestokrat vozil na Dunaj ter je pri tem tihotapil razne predmete, je bil navdušen sportsman. Igral je zlasti nogomet in je bil vedno v živahnih sti-kih s sportnimi krogi.

× Elektrifikacija švicarskih želez-nic. Koncem januarja se uvide na železniški progi Malloride-Brieg-Domo-dosola v Švici električni obrat. S tem dobi Švica dve veliki mednarodni železniški progi z električnim pogonom.

× Davek na samce v Turčiji. Turškemu parlamentu je bil te dni pred-ložen načrt zakona o uvedbi davka na samce. V smislu tega načrta mora plačevati vsak turški državljani moškega spola, ki je star nad 25 let in še ni oženjen, letno najmanj po 25 turških funtov davka, ako znašajo njegovi dohodki najmanj 1000 funtov. Davek raste progresivno z dohodki in znaša največ 50 funtov. Oženjeni turški državljani brez otrok, ki so pre-koračili 25. leto starosti, so tudi pod-vrženi posebnemu davku. Novi zakon stopi s 1. marcem tega leta v veljavo.

Sokol

Sestanek župnih načelnikov in na-čelnic. Dne 1. februarja t. l. se bo vršil v Ljubljani sestanek župnih načelnikov in načelnic iz sledečih sokolskih žup.

Celje. Kranj. Ljubljana. Ljubljana I. Novo mesto. Zagreb in Beograd. Sestanek ima namen seznaniti pozvane župne na-čelnike in načelnice s predpisanimi pro-stimi in tekmovalnimi vaumi, ki so do-ložene za prvo medletno tekmo jugo-slovenskega Sokolstva. Tekma bo — kakor znano — na Višov dan v Beogradu. Ostali župni načelniki in načelnice, ki niso pozvani za ta dan v Ljubljano, bodo dobili navodila za tekmo od teh, ki se bodo sestanka udeležili, in sicer ho skrbel Zagreb za svoje sosednje župe, ena-ko tudi Beograd. Na ta način si načelniki iz oddaljenih žup prihranijo čas in velike stroške, ki so zvezani s potova-njem v Ljubljano. V kateri ljubljanski telovadnici se bo sestanek vršil, bo sa-vezni T. O. pravočasno objavil — Dol-nost župnih tehničnih odborov bo potem skrbeti za to, da se tudi vsi društveni načelniki in načelnice dobro seznanijo s tekmovalnimi in prostimi vaumi, da bodo medletne tekme tem bolj uspele.

Godbeni odsek Sokola I. pozivlja vse klane, da se orkestralne vaje v sre-do 14. t. m. ob 8. uri zvečer zanesljivo in točno udeležijo.

Društvo za zgradbo in vzdrževanje Sokolskega doma na Višu ima svoj redni občni zbor v torek dne 20. t. m. ob 8. zvečer v Sokolskem domu na Višu.

Redni občni zbor Sokola Pragerske se vrši v Kolodvorski restavraciji 17. t. m. ob 20.

Sokolsko društvo v Celju ima svoj redni občni zbor v četrtek, 15. t. m. ob 8. zvečer v mali dvorani Narodnega doma in ne v telovadnici, kakor je bilo pomotoma objavljeno. Dnevni red običa-ten. V slučaju neiskupnosti se vrši isto-tam eno uro pozneje občni zbor, ki je sklenjen ob vsakem številu navzočih.

Sokolsko društvo v Dolenjem Logatcu ima letni občni zbor 17. t. m. ob 8. zvečer v Sokolskem domu v Dol. Logatcu. Udeležba članov obvezna.

Sport

NEDELJSKI NOGOMET.

MARIBOR: Prijateljska tekma Rapid : Merkur 1 : 0.

ZAGREB: V nedeljo so pričele pokalne tekme, ki pa so vsled slabih igrših zelo trpele. Prvorazredna moštva so zmagala po večini z veliko premočjo. Tekmi Derby : Zagreb in Viktorija : Olimpija sta bili odločeni. Izidi so: Concordia : Rapid 13 : 0 (6 : 0), Gradjanski : Južna železnica 12 : 0 (6 : 0), Hašk : Ferrara 12 : 0 (8 : 0). Ta tekma je bila zaradi mraka 14 minut pred določenim časom prekinjena. Železničarji : Croatia, Pod-sused 11 : 0, Sparta : Zmaj 5 : 3. Prvorazredna Sparta je zmagala šele v za 2 X 15 min. podaljšani igri, ker je prva tekma z 2 : 2 ostala neodločena. Tipografi : Makabi 3 : 2. Tudi ta tekma je bila odločena šele v podaljšani igri. Prva tekma 2 : 2.

BEograd: BSK rezerva : Amaterji (Zemun) 5 : 1 (2 : 0), Jedinstvo rez. : Sumadija 1 : 0, Jugoslavija rez. : Ruski S. K. 5 : 2 (4 : 0).

DUNA: Admira : Sportklub 4 : 1 (3 : 0), Wacker : Vienna 2 : 1 (0 : 0), WAC. : International 2 : 1, Rudolphshügel : Vor-wärts 06 1 : 0, Bewegungsspieler : Her-tha 1 : 0, WAP. : Sturm 14 : 2, 2. Ost-mark : Red Star 4 : 3, Simmeringer Sportvereingung : Phönix 3 : 1, Gerst-hof : Nicholson 3 : 2, Bewegung XX : Rag 2 : 0.

NUERNBERG: MTK. (Budimpešta) : F. P. C. Nürnberg 4 : 2 (2 : 0). Budim-peštani so vodili že s 4 : 0, a so potem popustili.

Ljubljanski sportni klub. Sestanek zimskosportne sekcije se vrši jutri, v sre-do 14. t. m. ob pol 9. zvečer v damski sali Emone in ne danes, kakor je bilo pomotoma objavljeno. — Načelnik. 87

Profesionalizem na Češkoslovaškem. Češkoslovaški nogom. savez namerava s 1. marcem uvesti po avstrijskem vzgle-du prvenstvene tekme profesionalne lige. V profesionalni ligi so upravičeni igrali Sparta, Slavia, DFC. in Blue Star. Tudi v provinci se bodo ustanovile profesio-nalne lige.

C. B.:

Izpoved

V častniški kazini so krokali. Kapetan Kovačević je v ožjem krogu praznoval svoj god.

Pili sicer niso toliko, da bi padali pod mizo, zato so bili preveč junaški in izveščani, vendar pa je plemenita kapljica povzročila med njimi ob-jezno razpoloženje. Zbijali so šale in pripovedovali zgodbe, da bi moral ob njih zardovati vsak drvar. Zgodilo se je tudi, da je šaljivcu, preden je končal, klonila trudna glava na mizo in je jecljajoči jezik omagal.

Cela so rdela in se znojila. Okna so bila odprta, ker je z alkoholom, tobakom in znojem prepojeno ozračje postalo premočno.

Slavili so godovnika in povzdigo-vali njegove talente. Zlasti mnogo so govorili o najnovejšem razmerju med njim in zanimivo ženo starikavega, z bogatega tovarnarja šokolade. Prosili so ga, naj jim o tem kaj pove, na vsa usta — saj so med seboj!

Kapetan je odklanjal z onim šega-vim, navidezno diskretnim nasme-skom, ki žensko skoro bolj kompro-mitira, kakor jasno razodetje njene sramote. To je bila njegova osveta, ker je pri nji odletel. Celo sedaj, v stanju polopitja, ga je bolel ta poraz.

Tako so sedeli in sedeli, ker je vsak izmed njih nekako oklevajal iti domov.

Le poročnik Ristič se je po svoji stari navadi izmuznil že prav kmalu, to je okrog dveh. Bil je vzgojen stro-go versko in vedel se je naravnost samostansko. Pri svečanostih se je mudil le toliko časa, da se je popol-noma obvladoval o njegovih pustolov-ščinah se sploh še ni čulo. Ko so dru-gi govorili o svojih pripetljajih z omoženimi ženskami, je zrl srepo predse in je včasih vznemeno propo-vedoval o ženski časti. Kratkotomalo, ž njim ni bilo ničesar počti, in vsi so se čutili olajšane, ko je zapustil dru-žbo.

Končno je šinilo jutro, in tovariši so se jeli razhajati. Godovnik je vztrajno zdržal in je hotel užgati še poslednja dva poročnika, ki sta ki-mala ob mizi. Ko je nazadnje ostal sam, mu je postalo pri srcu čudno. A kmalu se je odločil, oginil si je po-vršnik, privil ovratnik in potlačil če-pico na čelo. Cigaro je bolj zvečil kot kadil.

Ko je stopal po cesti, se mu je pred očmi bolj in bolj megililo. Vendar se je po nekaterih ovinkih prigužal do hišnih vrat. Tu pa, glej vraga, je za-pazil, da nima pri sebi ključa. V re-snici je bila stvar ta, da je imel ključ v denarnem žepu, a on ga je iskal v le-

vem. Poskušal je še, odpreti vrata z ogorkom smodke, pa ni šlo.

To po se je naslonil ob steno. To je bilo res neumno! Kam sedaj? Nazaj? To bi se osramotil pred ženskami!

Napil se je dalje. Dospel je na trg in zagledal cerkev, ki je bila že od-prta. »Oha, to je pa cerkev«, je duho-vito pomislil in ponosno vstopil.

Cerkev je pač pribežališče, ki nudi vsakomur tolažbo in pokoja. Na vsak način pa notri vsaj lahko sediš. In kako prija spanec v cerkvi! Hika bo-ža je bila še prazna. V motni jutranji svetlobi so se spajale stenske slika-rije v vrtnice barvnih lis in glavice stebrov so sivele v tajinstveni megli, skozi odprto sredi oboka je sijala luč in metala moten sij na tlak. Po zraku je plaval vonj po kadilu.

Naprej sklonjen je krenil Kovačević v stransko ladjo in pal kot vreča v klop. Sklenil je roki nad želodcem in skušal zaspati. Nerodno je bilol! Na gladkem lesu ni imelo njegovo telo opore in se je gugalo kot grm v ve-tru. Popravil se je, klet, pa nič ni pomagalo.

Ko se je ozrl v stran, je zapazil ob steni omaro z odprtimi vratmi. »To je spovednica«, je uganil z ostankom svojega razuma. Zvlekel se je vanjo. Tu je bilo prav udobno. Bilo je pri-letno naslonjalo za hrbet in roke, pru-

žica za noge in celo mehke blazine. Okence je bilo zastrito s svilnim za-grinjalcem.

Kovačević je glupo zrl predse, a utegnil je jedva sneti čepico in pokri-ti glavo z robcem — in že je zaspal.

Spal je in spal, končno pa je imel čudne sanje. Zleto se mu je, da stoji na Markovem trgu v Benetkah. Ko-vačević je čul klopotanje zvoncev in duhal vonj, hkrati se mu je zazdelo, da hude malce odmaknil zeleno ogrinjalec ob rešetki na oknu.

»Velečastiti oče!« je zamomljaj mo-ški glas.

Ta neprimerni nagovor se pač ni mogel tikati kapetana, ki se je med-tem nekoliko streznil. V znak, da bi imel rad mir, je potegnil robec glo-blje na obraz in obrnil kalico miru zadnjo plat svoje glave.

Ta pa se ni dal odgnati: »Prečastiti oče, rad bi se izpovedal.«

Lažni dušni pastir je nestrpno sko-miznil z glavo in ramama: naj ga pu-sti spati.

»Prečastiti, ako vas motim v jutra-nji pobožnosti, — počkam; na tem mi je, da se izpovem greha. Ljubim — poročeno ženo.«

Iz spovednice so se čuli glasovi, ki jih je poročnik Ristič smatral za po-ziv, naj nadaljuje.

»Prečastiti, z vso silo se premagu-jem; oha sva krotila najino strast, dokler naju ni obvladala slabost. Ota-se kesava, prečastiti!«

Zopet so se čuli iz spovednice čud-ni glasovi. Glasilo se je natanko: »Kdo pa je to?«

Poročnik Ristič se je v svojem srcu pripravil na ukor dušnega pastirja. »Só-lite milo, prečastiti oče! Mlada, cvetoča žena je, njen mož je star to-varnar za šokolado. Skušajva je bila velika, hudič je imel vso moč. Ona ni lahkomiselna — pošteno se je upirala ženskarju, a jaz sem podlegel njene-mu čaru ...«

Potem je zgrabil Ristič skozi lino po roki izpovednika in jo v prisrčni spokornosti poljubil.

Tu je izpovedniku zd-smil z obraza robec in v ubogega spokornjenca se je uprla dvoje okroglih, volenomodrih oči nad plavimi, zmehanimi brki.

»Za vraga, Ristič, vi ste od hudiča, vi ...« in sledil je dolg, popoprnan govor, kakor ga pač še ni čula izpo-vednica in ki se je zaključil z besedami: »In sedaj ostanem to izpovedna tajnost. Prav! Naj me vzame, ako to komu povem! Ampak sedaj bom s vami, ako vas še kdo nažene s potu-ljencem!«

Svarilo!

Našim cenjenim naročnikom Opalographa!

Dobili smo obvestilo, da se razpešča naš patentni razmnoževalec s stekleno ploščo „Opalograph“ in naše potrebe za Opalograph protipravno pod drugim imenom in manj vrednimi posnetki.

Ker na eni strani garantiramo le za naše originalne opalografske izdelke in na drugi strani hočemo naše cenjene odjemalce varovati pred škodo pri uporabi manj vrednih posnetkov, svarimo s tem izrecno pred nakupom posnetkov, oziroma falsifikatov. Naši originalni Opalograph-aparati kakor kemikalije imajo brez izjeme zakonito svarilno znamko in prosimo naše cenjene odjemalce in interese, da pazijo pri nakupu zmeraj na to varstveno znamko. Stekleničice za kemikalije za Rezervat so raven tega izvedene v modri barvi, stekleničice za kemikalije za Fixat v žolto-rjavi barvi, oboje z vtiskom „Opalograph“, ter imajo istotako etikete z varstveno znamko „Globus“.

S odličnim spoštovanjem Opalograph Comp. Berlin Dunaj.

Zastopstvo za Slovenijo:

IVAN LEGAT, MARIBOR

Vetrinjska ulica 30.

Tel. int. št. 434.

115a

Kmetska posojilnica ljubljanske
okolice v Ljubljani sporoča žalostno vest,
da je dne 12. t. m. preminul njen vzorni
uradnik, gospod

Marjan Ravnihar

Pogreb bo v sredo, dne 14. t. m. ob
16. uri popoldne iz Leonišča na pokopališče
k Sv. Križu.

Blagemu možu bodi ohranjen trajen
spomin!

V Ljubljani, 12. januarja 1925.

Preminul nam je naš značajni to-
variš, gospod

Marjan Ravnihar

Naj mu bo lahka zemlja!
Dragega prijatelja ohranimo v
trajnem spominu.

V Ljubljani, 12. januarja 1925.

Uradništvo
Kmetske posojilnice
v Ljubljani.